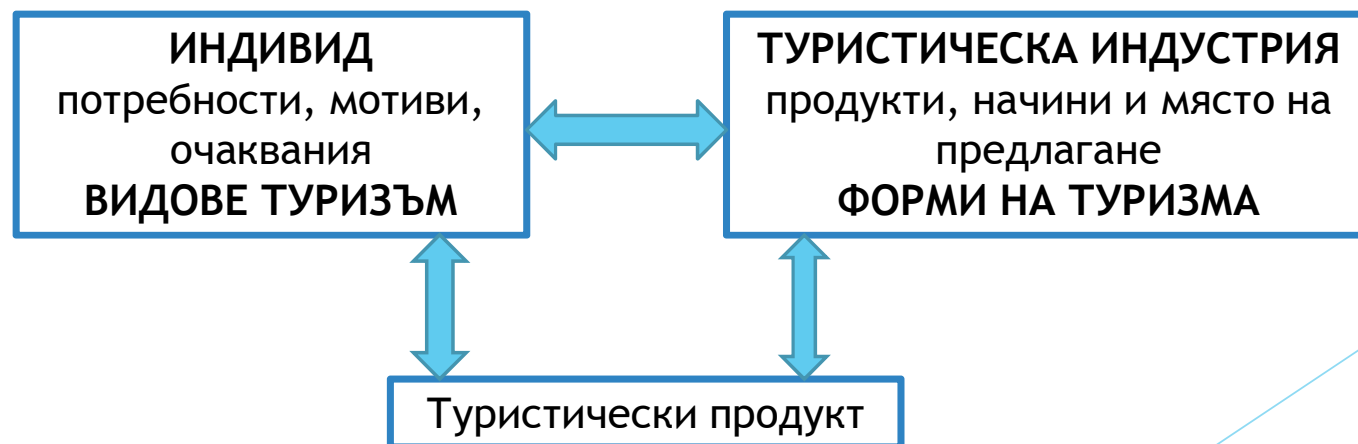

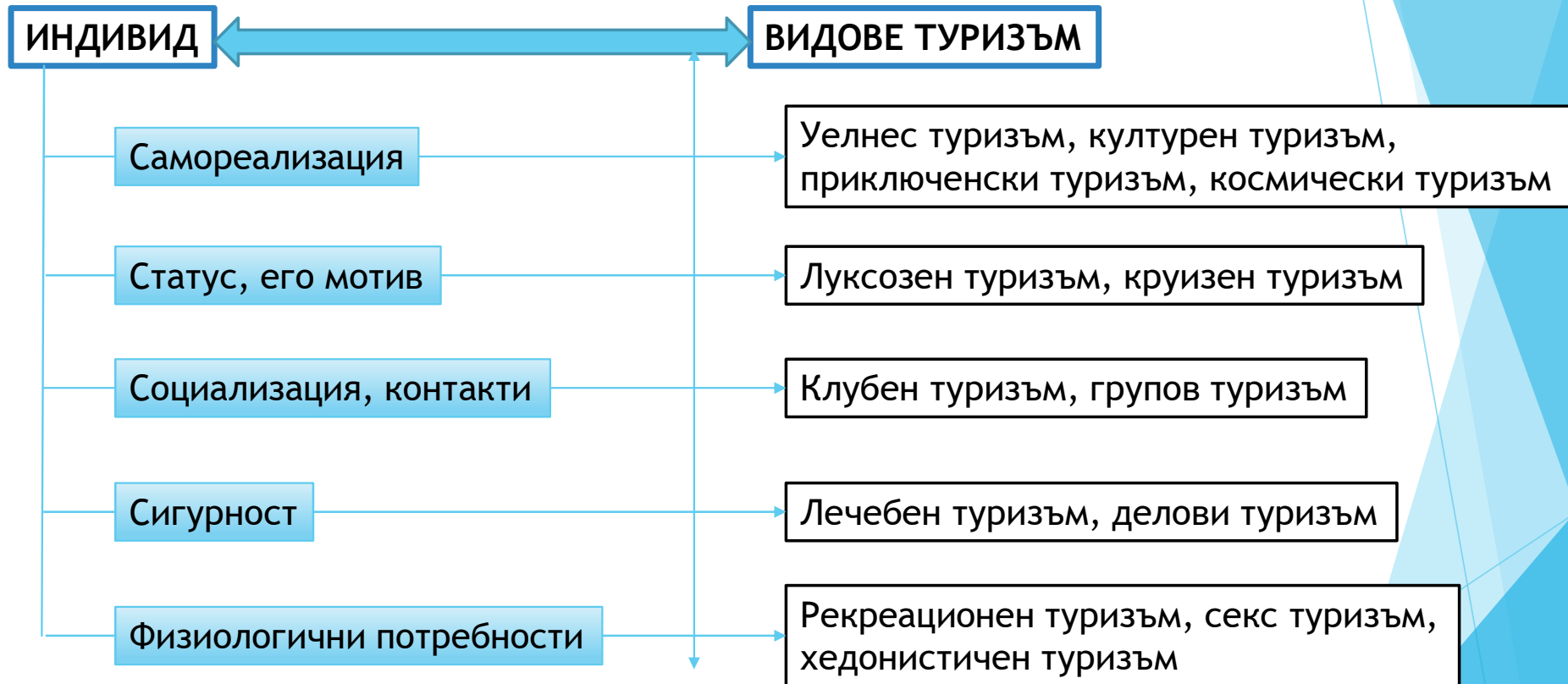
**Систематизация и
обща
характеристика на
съвременните
видове туризъм**

Личностно и индустриално измерение на туризма

От една страна туризмът е акт на индивида, предприемащ пътуване поради определени потребности, мотиви и цели. От друга - е дейност на определени субекти за създаване и предлагане на определени продукти по определен начин и на определено място за задоволяване на потребностите на туриста.

Човешките потребности - основа на развитието на туризма

Туристическа индустрия и видове туризъм

Съвременният туризъм е невъзможен без туристическата индустрия, създаваща и предлагаща продуктите за задоволяване на туристическите потребности. В стремежа си към по-висока конкурентоспособност тя непрекъснато се развива - продуктите, начините и местата на предлагане и потребление. Това от една страна води до възникването на нови форми на ваканционния туризъм, а от друга - до възникването на съвременни концептуални форми на туризма.

Систематизация на Дейвид Едгел

ПРИЛАГАТЕЛНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ

СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ (специални потребности и интереси)

- ✓ Морски туризъм
- ✓ Планински туризъм
- ✓ Здравен туризъм
- ✓ Приключенски туризъм
- ✓ Културен туризъм
- ✓ Религиозен туризъм
- ✓ Винен туризъм
- ✓ Шопинг туризъм
- ✓ Круизен туризъм
- ✓ Други видове

КОНЦЕПТУАЛНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ (психологически, социално- икономически и пространствени аспекти)

- ✓ Масов туризъм
- ✓ Алтернативен туризъм
- ✓ Устойчив туризъм
- ✓ Екологичен туризъм
- ✓ Ваканционен туризъм
- ✓ Делови туризъм
- ✓ Вътрешен туризъм
- ✓ Международен туризъм
- ✓ Национален туризъм
- ✓ Други видове

Масов туризъм

- ▶ предлагане на стандартни туристически пътувания (пакети от стоки и услуги с обща цена);
- ▶ туристическо търсене на стандартни услуги и удобства на възможно най-изгодна цена;
- ▶ слаби (често липсващи) взаимоотношения на туристите с местната общност в туристическите места;
- ▶ сравнително чести прояви на отрицателни въздействия в екологичен, социо-културен и икономически аспект.

Алтернативен туризъм

Алтернативният туризъм е насочен не само към икономическите и техническите интереси. Акцентираща се и върху опазването на околната среда и съобразяване с нуждите на местните хора. Стремжът е към намаляване въздействието върху околната и социално-културната среда.

- ▶ предлагане на специализирани туристически продукти и услуги от малки и средни, предимно семейни туристически фирми;
- ▶ търсене на персонализирани, наситени с преживявания туристически услуги;
- ▶ интензивни, взаимно обогатяващи контакти на туристите с местната общност;
- ▶ минимални, често ненанасящи отрицателни екологични, социално-културни и икономически въздействия върху местната общност и туристите;

Алтернативен туризъм

- ▶ осигурява доходи за местното население;
- ▶ осигурява жизнена бизнес структура;
- ▶ като отрасъл привлекателен за младите хора способства за преодоляване на част от демографските проблеми;
- ▶ способства за запазване на националните традиции и обичаи;
- ▶ разкрива възможности за изграждане на междуселищни, регионални и интернационални връзки.

Специализиран туризъм

Предлага определен нетрадиционен, специфичен за дадения вид туризъм туристически продукт. МТБ, обстановката на пребиваване, обслужването и предлаганите имат своя собствена характеристика и естетика.

Основните потребители при специализираните видове туризъм са предимно млади хора със средни и високи доходи. Те са със силно засилен целеви интерес насочен към новото, нетрадиционното.

Специализиран туризъм

Широк смисъл - специализирани туристически пазарни ниши, потребности и интереси на определена група клиенти. Тук се отнася всеки вид туризъм, който не е от групата на концептуалния туризъм.

Тесен смисъл - пътуване, подчинено на определени специфични интереси на индивида, и на тази основа - специализирано по отношение на транспортното средство, заведенията за хранене и настаняване, развлекателните съоръжения, възрастта и възможностите на участниците.

Специализиран туризъм

За развитието на специализираните видове туризъм е необходимо:

- ▶ наличието на специализирани туроператори, познаващи добре предлагания продукт и потребностите и желанията на потребителите;
- ▶ ефективна реклама и наличието на специализирана информация;
- ▶ по-активно представяне на специализираните видове туризъм и предлаганите от тях продукти;
- ▶ членство и активното участие в НПО;
- ▶ разработване и участия в проекти за развитие на специализираните видове туризъм;
- ▶ непрекъснатата връзка между науката и бизнеса;
- ▶ използване услугите на различните организации, фондове и програми, подпомагащи и стимулиращи развитието на специализираните видове туризъм.

Устойчиво развитие - същностни характеристики

- ▶ Оптимално използване на ресурсите на околната среда, поддържане на екологичния баланс, подпомагане на опазването на природното наследство и биоразнообразието.
- ▶ Уважение към социално-културната автентичност на общностите домакини, опазване на тяхното материално и духовно наследство, съхраняване на техните традиции и ценности, подпомагане на международното разбирателство и межкултурната толерантност.
- ▶ Осигуряване на дългосрочна жизнеспособна икономическа дейност, подsigуряване на всички заинтересовани страни със социално-икономически ползи, които да бъдат справедливо разпределяни и да включват възможности за стабилна трудова заетост, доходи и социални услуги за местното население, водещи до преодоляване на бедността.

Устойчиво туристическо развитие и устойчив туризъм

Устойчивото туристическо развитие изисква компетентно участие на всички заинтересовани от туризма страни. Развитието на устойчив туризъм изисква непрекъснато наблюдение на туристическите въздействия и своевременно предприемане на необходимите коригиращи въздействия. Устойчивият туризъм трябва да поддържа високо равнище на удовлетвореност на туристите и да осигурява значими туристически преживявания, като същевременно възпитава позитивно отношение у туристите към устойчивите туристически практики.

Предизвикателства пред устойчивия туризъм

1. необходимост от устойчиво съхраняване и управление на природните и културните ресурси;
2. намаляване на използването на ресурсите и замърсяването на туристическите дестинации, включително генерирането на отпадъци;
3. управление на промените в интерес на добруването на общността;
4. намаляване на сезонния характер на търсенето;
5. създаване на възможности за достъпен за всички туризъм;

Предизвикателства пред устойчивия туризъм

6. подобряване на качеството на работните места, предлагани в сферата на туризма;
7. решаване на проблема за наемане на незаконно пребиваващи граждани от трети страни в рамките на миграционната политика в рамките на ЕС;
8. гарантиране на безопасността и сигурността на туристите, а също и на местните общности, участващи в предлагането на туристическите услуги.

Основни принципи за постигане на конкурентоспособен и устойчив туризъм

1. **Прилагане на цялостен и интегриран подход** - всички различни въздействия от туризма следва да бъдат взети предвид при неговото планиране и развитие.
2. **Дългосрочно планиране** - устойчивото планиране е свързано с полагането на грижи за нуждите на бъдещите поколения, както и за нуждите на нашето поколение. То изисква продължително поддържане на дадени дейности във времето.
3. **Постигане на подходящо темпо и ритъм на развитие** - нивото, темпото и формата на развитие следва да отразяват и да се съобразяват с характера, ресурсите на общностите домакини и на дестинациите.

Основни принципи за постигане на конкурентоспособен и устойчив туризъм

- 4. Ангажиране на всички заинтересовани страни** - устойчивият подход изисква обхватно и ангажирано участие във вземането на решения и практическото им прилагане от всички, свързани с крайния резултат.
- 5. Прилагане на най-добрите налични знания** - политиките и действията следва да се изработват в съответствие с най-новите налични знания, направленията, влиянията и опита в туризма.
- 6. Намаляване и управление на риска** - осъществяване на цялостна оценка на туристическото развитие и предприемане на адекватни превантивни мерки за недопускане на вреди върху околната среда и обществото.

Основни принципи за постигане на конкурентоспособен и устойчив туризъм

- 7. Отразяване на въздействието в цената** - потребителят и замърсителят плащат щетите от замърсяването.
- 8. Установяване и уважаване на границите на растежа** - капацитетът, с който разполагат отделните места или по-големите райони за прием на туристи, трябва да бъде определен с готовност и възможност за ограничено развитие на туризма и обема на туристическия поток.
- 9. Предприемане на текущ мониторинг** - устойчивостта е преди всичко разбиране на въздействията, постоянно проследяване и прилагане на необходимите промени и подобрения.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

The background features abstract geometric shapes in various shades of blue, including light sky blue, medium cerulean, and dark navy blue. These shapes are layered and overlap, creating a modern, dynamic feel. The shapes are primarily located on the right side of the frame, with some extending towards the center.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

**Щрихи от споделян през годините опит и успешни практики:
*Приключенски и Развлекателни паркове, зони, програми и
маршрути привличат по света и у нас все повече гости на
възраст от 3 до 103 г.***

----- www.eufunds.bg -----

Проект BG05M2OP001-2.009-0034 „Подкрепа за развитието на научния капацитет в Лесотехнически университет“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Тема: Приключенските или Развлекателни паркове и зони
привличат у нас все повече туристи за рекреация и хоби
преживявания. **Примери:**

- **Първата Въжена градина** например в **Приключенски парк** във **Велико Търново**, е изградена в парк „Дружба”, като **общината подкрепи проекта за ПЧП на местната компания „Лайтс експорт”** Според **главния архитект** това е една от формите неатраktivните зони на парковете да се соци-ализират и същевременно да се дадат повече възможности за спорт, активен отдих и **рекреация/пс-физ. ем.здр/**
- В естествена среда сред дърветата е прокарана система от въжета и дървени конструкции и прегради, които се преодоляват. **Дървените елементи са изградени така, че да не повреждат растителността, За тяхното разполагане е взето и експертното мнение на еколози / щадящ подход.**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Приключенският парк в Старата ни Столица е модел на ПЧП с всички произтичащи дивиденди за всички заинтересовани

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Рекреационните ресурси в парковата зона на Велико Търново са оценени от бизнеса и общината, чрез общ Проект, реализиран през 2010 г.

- **„Въжената градина” е изградена само от естествени материали и не застрашава природата.**
- **Лианите се кръстосват между дърветата** и заедно с дървени елементи, разпределени между тях, **оформят се различни маршрути с индивидуална трудност според възрастта и уменията на гостите, през които се преминава с безопасителни съоръжения и Уелнес инструктор.** Приключенските паркове в много общини в България са места за спорт, активна рекреация, игри и забавления

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Още: Традициите във велосипедния спорт напр. - повече от двадесет години “създават” в десетки общини на България зони за велотуризм

- Оказва се, че велотуризма е сред най-популярните в България . Маршрути за велотуризм съществуват, както в градските и крайградски зони, но най-вече във всички по-високи наши планини./ Виж. **Байкария-Велинград**.
- **Броя на любителите расте ежегодно, както у нас, така особено в чужбина/Витоша? изводи в дипломи по АТ/**
- По настоящем през страната минават два от маршрутите на мрежата “Евровело”, инициирани от Европейската фе-дeрация по колоездене. Това е Евровело 13, който се дви-жи по протежение на Желязната завеса, както и Евровело 6, следващ реките Лоара, Рейн и Дунав. **Ефектът е: Гостите отсядат и потребяват местни продукти и услуги!**

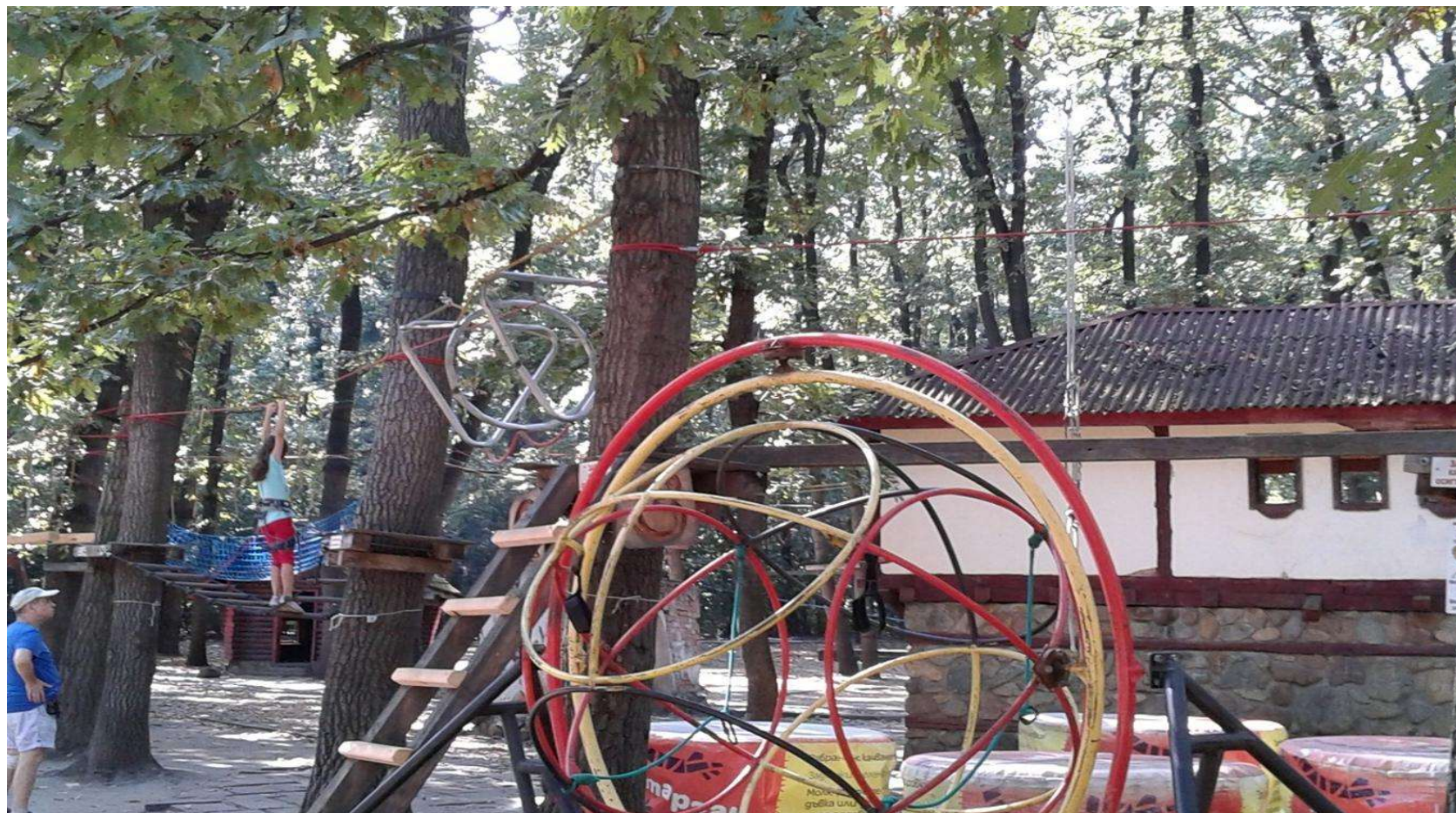

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Все повече наши общините с пазарна ориентация привличат туристи с екстремни-приключенски паркове, екологично-чисти зони и водни съоръжения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Социалното предприемачество при този тип проекти е съобразено с интереса на потребителите, отчитайки проучените рекреационни ресурси

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Изводът е: Глобалната пазарна тенденция, от която има смисъл да се възползваме в периода до 2025 г. е стимулиране на Приключенския туризъм

- **В рамките на Работни срещи, експерти и специалисти в МТ, сред тях и членове от академичния състав на ЛТУ по АТ спо-делят, че: *Устойчивостта в развитието на световните дестинации, на зоните с туристически потенциал, привли-чащи целогодишно платежоспособни туристи, гарантира местното стопанско развитие във второто десетилетие на ХХ! век. Ефекта за местните общности зависи от полити-ките за насърчаването на добрите практики в Екстремния или Приключенски туризъм!***
- **Тази гама услуги в Алтернативния туризъм е от почти 10 години застъпен в учебните програми и стажовете, в отделни дисциплини и практикуми, по които се подготвят бакалаври и магистри по тази специалност в ЛТУ.**
- **Над 20% от дипломантите по АТ в ЛТУ защитават курсови и дипломни тези по тази проблематика;**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

От 28-те държави с опит и потенциал, ние имаме шанс да сме в топ 5 на света по Приключенски-Екстремн туризъм

- Според АТТА/световната асоциация за приключенски туризъм /от 163 проучени държави и 28 страни с традиции на база 10 категории показатели, България към средата на 2018 г. е в Топ 10 на дестинациите, разполагаща с уникален природен ресурс за развитие на видове Приключенски-екстремн туризъм;
- Продуктовото разнообразие, което можем да предлагаме през четирите сезона включва например : *подводен и речен рафтинг; планинско, шосейно и екстремно колоездене, няколко вида джип сафарита; програми за обучение за оцеляване; мото, офроод и бърнджи програми; скално катерене с планински водач; планински преходи с различна трудност /Виж: Ком – Емине!/: Екстремни ски и сноуборд; Пара и делтапланинизъм; Пещерен /спелеологичен, Орнитоложки, Конен, Фото-лов, Гмуркане и Ветроходен туризъм...*
- За Топ 5 може би ще ни трябва още въображение?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

70-80 хил.българи и чужденци избират приключенски пътувания годишно в България

- **Една трета от територията ни е планинска с гъста мрежа от еко и вело пътеки и трасета. Рекреационното ни богатство е: Трето място в Европа по разнообразни лековити води и растения;**
- **По данни НСИ и МТ само за 2017-2018 г. не по-малко от 250 хил. души, са посетили основно планински зони, част от които /10-12% / избират форми на Екстремн туризъм в малки общи-ни като Луковит, Враца, Рила, Сопот, Смолян, Кресна и Разлог;**
- **Крайморските общини и т.н. СПА зони в балнеокуроти са с потенциал за експлоатация на аква-паркове, водни атракции, морски риболов, археология и ветроходни пътешествия;**
- **За вдигане на адреналина в България пристигат не по-малко от 25-30 хиляди чужденци ежегодно за пара и делтапланеризъм през топлите месеци, част от които край София, Стара Загора, Сливен, Кюстендил, Албена и други зони;**

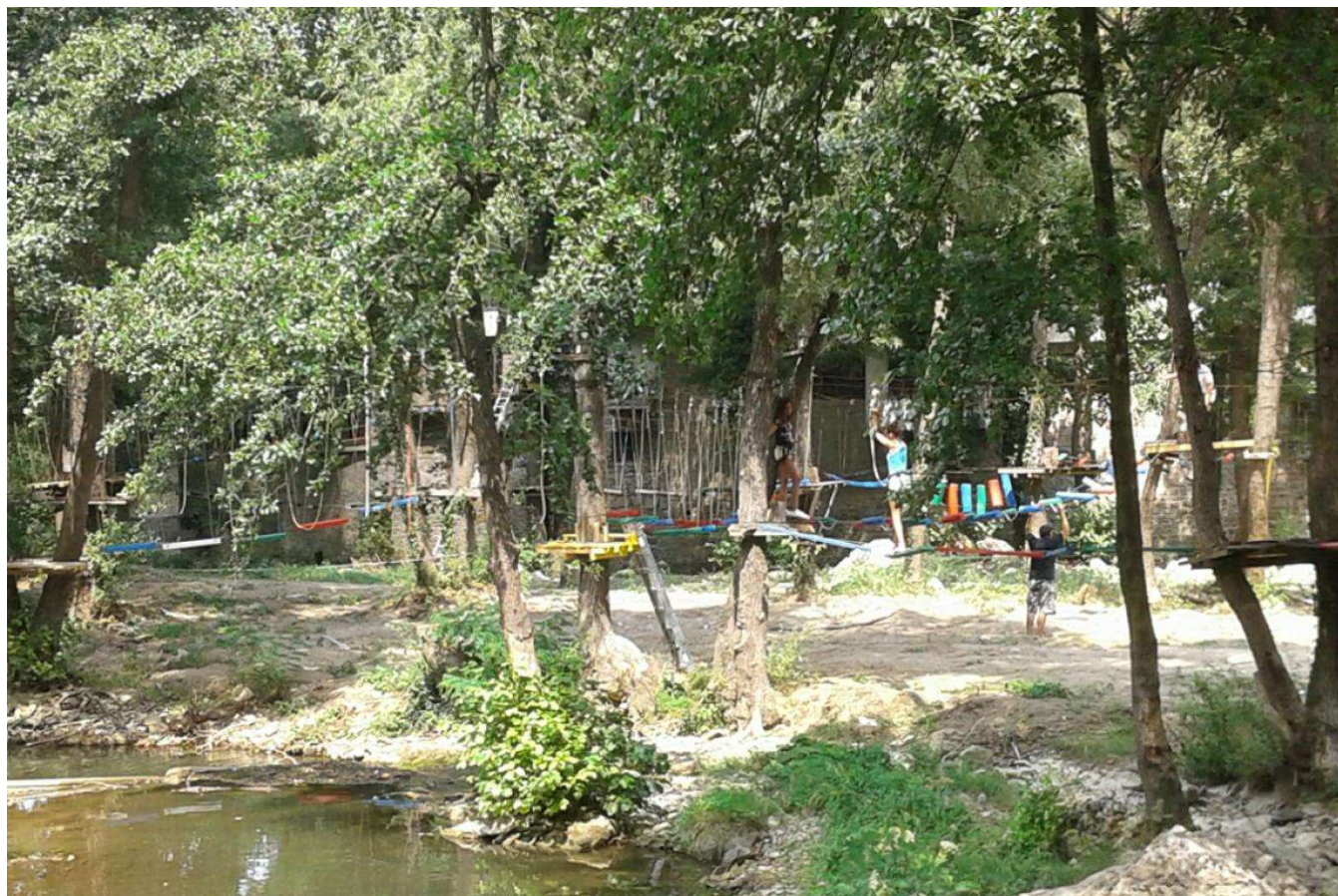

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Планинските и горски зони са места с потенциал за реализация на иновативни ПЧП проекти за целогодишен отдих и развлечения за различни целеви групи

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

“Приключенски асортимент” като опит и знания в Алтернативния туризъм става атрактивен модел за ПЧП в наши планински и равнини общини

- **Въображение, емоция и пазарен подход има в ПЧП на “Приключенският остров”** Той се намира точно след оградата на **Дряновския манастир** и е разположен между двете рекички в района – Дряновска и Андъка, които се сливат там. Въжените платформи и мостчета са различни по форма, дължина и височина.
- **Паркът е неголям и предлага три маршрута: Жълт** – подходящ за деца и по-предпазливи възрастни. Придвиж-ването е между 1 и 3 метра над земята и продължава 20-30 минути. **Червен и син** – тези са по-труднички, “разход-ката” по тях включва 15-20 елемента на височина 7 метра. Отнема 30-40 минути.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

От другата страна на **Въжената градина** има битов ресторант, а само на 200 метра по нагоре е пещерата "Бачо Киро". От пещерата започва и прочутата Дряновска еко-пътека.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

За нуждите на семействата с деца. Знаем, че ако децата поискат, родителите трудно отказват...

Ако търсите място, където заедно с Вашите деца да усетите тръпката на приключенията и да се заредите с емоции, посетете развлекателен парк.... **„Емоции за цялото семейство в еко зона Равнища“**, намираща се в Родопите над Пловдив. **Формулата на успеха:** Едно козле и много малки деца край него. Две понита и усмихнати родители на шейзлонги край басейна с чаши бира в ръце. Паркинг и магазин «Фантастико» в гората. Ресторант « Весело село» и колелета за всеки.....**Идете и вижте!**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

ПЧП е най-работещата, наложила се европейска практика за привличане на частни инвестиции, в т.ч. чрез “Нулев” цикъл проектни разработки

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Подходящата зона за ситуиране на приключенски атракцион предполага предложения, ориентирани към различни целеви групи потребители

- **Най-често: «Местенцето» за изграждане на Приключенски парк или зона за екстремни преживявания , често е в близост до Къмпинг, в т.ч. изграден в короните на дървета до река, водоем, комплекс от Еко-къщи или СПА обект**
- **Атракционът е скрит в гората, разполага със съоръжения, които позволяват не само развлекателни игри и забавления, а и условия за сериозни състезателни предизвикателства и приключения със силови елементи за деца и възрастни. Целогодишно в такива рекреационни зони с местна настанителна база и възможности за хранене се организират търговски презентации, уикенд-фестивали, вело и конни състезания и тиймбилдинги.**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

А знаем ли нещо за интересите на «Компютърни номади»? За тях е нужно «по-тънко проучване» !

- За т.н. Целева платежоспособна група като «компютърните номади» е нужна уютна-комфортна и функционална целогодишна среда за работа, отдих и рекреация;
- За привличане на техния интерес в община като Чепеларе или село Искрец, община Своге и други еко-зони, например са предвидени пикници с дегустации на елитни вина и гозби от местната кухня, забавления и участие в атрактивни пътувания! При интерес местни **самодейци-певци и инструменталисти подгряват гостите!!! Местенцето задължително** разполага с кафе-градина и панорама, дивани и шейзлонги за общуване. **Затворената общност изисква барбекю зона, Фитнес и СПА съоръжения .**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

В обобщение: “Зоните за рекреация и развлечения”, най-често предлагат прецизно подбрани атракции и условия за малки и големи, в т.ч. :

- **1.Места за отсядане и хранене**, ползване на оборудване и Уелнес инструктори с опит и забавни програми за гости;
- **2.Изкуствена алпийска стена** (за възрастни и за деца над 6 години); **Въжена градина – малък кръг** (за деца от 3 до 6 години) ; **Въжена градина – голям кръг** (за деца над 6 години и възрастни);**Въжен тролей** (за деца над 3 години и възрастни) и други; **Пейнтбол** , **Горско стрелбище** (от 6 до 14 години) - лъкове, въздушни пушки и пистолети; **Приказни зони** с люлки и пързалки, **Места за рисуване и правене на сувенири**, **Зоокътове**; **Мини голф** (за лица над 6 години) ; **Трасета за конни впрягове**, **Велоалеи**,**Зони за риболов** и **вишки за фотолов** и **наблюдение на птици**.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Резултатите показват, че: *Ресурсите, продуктите и пазарите* са групите фактори на устойчивото развитие на местната икономика и туризъм

Отговорите на някои от поставените въпроси доказват, че:

- **Моделът на управление, целящо устойчиво използване на местните рекреационни ресурси, реализирани, чрез инвестиционни инициативи в изграждане на туристиче-ски атракции, подпомага психо-физическото и емоцио-нално здраве на хората-разгледани като целеви групи потребители/туристи... Според Уелнес философията...!**
- **С течение на времето нуждата от възпитаване на природозащитен - щадящ подход при използването на местни-те природни-рекреационни ресурси става все по-актуал-на. *Да възпитаваме и подкрепяме ценностите на мо-дела: Зелен местен алианс за устойчив зелен туризъм !***

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Оценката ни е, че: Управлението на местните рекреационни ресурси следва да е в полза, както на потребителите, така и на местните общности и държавата като цяло !

- Научно-приложната работа , свързана с изследването на алтернативните форми на туристическо предлагане поставя на преден план опазването, контролът и съхранение на рекреационните ресурси, с които ни е дарила и разполага българската природа!
- Успешното управление на природните ресурси на местно ниво, изисква проучване и трансфер на успешни наши и чужди управленски практики.
- **Бизнесът и общинските екипи имат нужда от по-широк дебат за изясняване и популяризиране на успешни модели и опит за коопериране на публичния и частен местен потенциал за създаване на атрактивен туристически асортимент за местни и чужди гости.**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

Да запазим чиста България!

Автор: доц.д-р Й.Йорданов

Благодаря Ви за вниманието!

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА
ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ

„Документът е изготвен с финансовата помощ на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове. Лесотехническият университет носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или Управляващия орган.“

----- www.eufunds.bg -----

Проект BG05M2OP001-2.009-0034 „Подкрепа за развитието на научния капацитет в Лесотехнически университет“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове

ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ФАКУЛТЕТ СТОПАНСКО УПРАВЛЕНИЕ

ДИПЛОМНА РАБОТА

На тема:

Строителство с естествени материали и проект за
изграждане на еко селище в с. Стакевци, обл. Видин

Изготвил:

Елина Минкова

Спец. АТ, фак. No 75129

Научен ръководител:

доц. д-р Й. Йорданов

Съдържание:

Въведение	3
Раздел I:	4
1. Дефиниране на термините и понятията.....	4
2. Актуалност на еко селищата като търсена настанителна база.....	10
3. Опитът и стъпките на България към този алтернативен подход за строителство и туризъм	12
3.1. Данни от АСЕМ - Асоциация за строителство с естествени материали...12	
3.2. Интернет платформа на еко селищата в България.....	13
3.3. Опит и добри практики от "Домът на Аюрведа", с. Малоградец.....	14
3.4. Опит и добри практики от "Остава.ме", с. Ъглен.....	15
3.5. Опит и добри практики от Еко селище "Шипочано", с. Шипочано.....	16
3.6. Опит и добри практики от "Гудевица"	17
3.7. Опит и добри практики от Еко селище "Омая"	18
Раздел II: Пазарно-технологичен анализ. Профил на туриста. Чужди примери и традиции	20
1. Пазарен анализ.....	20
1.1. Анализ на ресурсите.....	21
1.2. Тенденции в еко туризма.....	21
1.3. Основни предимства на България като дестинация за екотуризъм.....	22
1.4. Основни изводи.....	23
1.5. SWOT анализ.....	25
2. Технологичен анализ.....	26
2.1. Земята като строителен материал. Преимущества и недостатъци.....	26

2.2. Проучване на АСЕМ относно влиянието на базата за настаняване върху здравословното и емоционално състояние на туристите.....	30
3. Профил на туриста.....	32
3.1. Съвременният профил на потребителя на туризъм и развлечение в световен мащаб.....	33
3.2. Профил на практикуващите екологичен туризъм.....	34
4. Чужди примери и традиции.....	35
Раздел III: Пазарен потенциал на този вид настаняване в Северозападна България.....	39
1. Състояние на алтернативния и екотуризма в Северозападна България.....	39
2. Проект за изграждане на еко селище в с. Стакевци.....	41
2.1. Мисия, визия, цели.....	41
2.2. Обосновка на локацията.....	42
2.3 SWOT анализ.....	43
2.4. Технологичен анализ на строежа.....	46
3. Допълнителни услуги	49
3.1. Фотолов.....	49
3.2. Маршрути за конна езда.....	50
3.3. Еднодневни турове до Белоградчишки скали и пещера Магура.....	52
3.4. "Белоградчишките загадки".....	53
3.5. Спелеоложки туризъм.....	55
3.6. Курсове по тъкане на вертикален стан.....	56
Заклучение.....	56
Използвана литература	57

ВЪВЕДЕНИЕ

Основната цел на тази дипломна работа е да проучи, анализира и представи един все още не популярен метод на строителство като алтернатива на традиционните места за настаняване. Изложението включва и проект за изграждане на еко селище в село Стакевци, общ. Белоградчик и анализира възможностите за развитие на алтернативен туризъм в тази област на страната.

Както всички знаем, Северозападна България и в частност обл. Видин е най-бедната и слабо развита област в страната ни. Въпреки множеството природни и културни дадености, регионът не може да се похвали със завидни успехи в сферата на алтернативния туризъм. Основните посещавани забележителности са няколко, допълнителни услуги почти не се предлагат и възможността туристопотокът да бъде задържан в областта е минимална.

Предметът на изследването, отразяващ и мотива ми за избора на тази Бакалавърска теза, включва представянето на аргументи за пазарните възможности за развитие на алтернативен туризъм в с. Стакевци, обл. Видин и анализира един нетрадиционен начин на строителство на база за настаняване.

Обектът на изследването е комплексен анализ, синтезиране на информация, оценка и представяне на конкретен проект, подкрепени от нужните пазарно-ориентирани обосновки и констатации за превръщането на с. Стакевци в алтернативна дестинация и предпочитано място за този тип туризъм в Северозападна България.

Раздел I:

I.1. Термини

Архитектурата (строителството) е вмешателство в една заварена среда – съществуващо селище или дива природа, в която има вече действащи взаимовръзки, които трябва да бъдат нарушени и променени (пресътворени). Разликата между конвенционалната архитектура и строителството с естествени материали е в това, че при второто се цели запазване на естествения баланс между природа, хора и архитектура.

Екоселище - според Асоциацията на европейските екоселища GEN-Europe това са селища, селски или градски, които се стремят да създадат модел за устойчив начин на живот. Използват се алтернативни производствени технологии, с които се цели максимално затваряне на жизнения цикъл в техните рамки: възобновяеми енергийни източници, естествени материали за строителство, органично земеделие, рециклиране на отпадъците, пестене на вода и енергия. В екоселищата се набляга на културни събития, включващи традиционни занаяти, музика, танци и други.
[1]

GEN-Europe - основана през 1996г. като организация в помощ на развитието на национални мрежи от екоселища. Понастоящем такива мрежи има в Дания, Швеция, Австрия, Финландия, Германия, Великобритания, Франция, Италия, Испания, Турция, Полша, Русия, Унгария и Сенегал. GEN-Europe е получила финансова поддръжка от Европейската комисия по околната среда за 2013/2014г. Тя е Европейски генерален секретариат на глобалната мрежа за екоселища (GEN), неправителствена организация със

статут на консултант при икономическия и социален съвет на ООН (UN-ECOSOC).

Устойчиво строителство - То обхваща екологичния, социалния и икономическия аспект на строителството, взаимовръзките между тях и баланса. Разглежда се целия жизнен цикъл на сградите – от производството на материали и енергопотреблението, ефективността и качеството на обитаване до възможността за рециклиране. [2]

Понятиета “икономика” и “екология” произлизат от общ старогръцки корен "oikoz" (ойкос), който означава “дом” или “къща”. Първоначалният смисъл на понятието ойкос-номос (икономика) е управление, ръководство на домакинството, докато ойкос-логос (екология) е реч, дискусия, реч, с която човек, изграждайки своя дом, се обръща към заобикалящата го природа. Според разбиранията на старите гърци домът, къщата е центърът на отношенията, които човек създава със заобикалящия го свят. Той е израз на неговите дълбоки възгледи, културни и духовни ценности. [3]

-Принципи на устойчивото строителство – Включват няколко компонента, сред които избор на място за строеж; използване на локалните дадености – терен, наклон, ослънчаване, засенчване, естествена вентилация и енергоефективност; употреба на местни материали и ресурси; ефективност при функциите на обитаване.

Устойчиво развитие - развитие, което задоволява нуждите на настоящето, без да застрашава възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди.*

*определение, дадено от Световната Комисия по Околна Среда и Развитие през 1987г.

Според друга дефиниция, за да бъде устойчиво, дадено развитие трябва, освен да цели подобряването на качеството на живот, да бъде и съобразено с възможностите на екосистемите (и Земята като цяло) да

удържат този процес. Дарлоу допълва определението като подчертава, че устойчивото развитие не бива да бъде разбирано ограничено – само като засягащо околната среда, а като отнасящо се до качеството на живота във всичките му аспекти – както в настоящето, така и в бъдещето. (Darlow 1996: 292)

Природосъобразен (еко) дом - Освен вдъхновен от красотата и опазването на природата, природосъобразен дом означава да бъде съобразен с природните закони, в това число гравитация, земетръс, сила на времето, природни бедствия.

Екопарк - Цялостна и устойчива зелена система, която е насочена към опазването на естествената природа и биоразнообразието, но същевременно е предназначена за отдих и развлечения. Тези територии притежават изключителна екологична, културна и образователна стойност и са успешно интегрирани в урбанизираната и в околната среда.

Изисквания към екопарка:

- в които 75% от компонентите са заимствани от естествената природа;
- адаптивни към периодични климатични промени и изменения в заобикалящата ги среда;
- отразяващи местната субкултура и предоставящи възможности за пълноценен отдих на хората от всички социални и възрастови групи;
- в които 100% от отпадъците се рециклират;
- в които 100% от отпадната и дъждовна вода се използва;
- в които 50% от необходимата енергия се осигурява от слънчеви колектори;
- в които 75% от материалите са с естествен и местен произход;
- в които 50% от растенията и животните са местни;
- в които достъпът на превозни средства е намален със 75%, за сметка на велосипедния достъп. [4]

Природосъобразен начин на живот - начин на живот, при който човек се стреми максимално да запази баланса между опазването на ресурсите на планетата Земя и биоразнообразието и собствените си нужди.

Алтернативен туризъм - алтернатива на масовия туризъм. Този тип туризъм може да се определи като „съвкупност от устойчиви туристически

форми и практики, които са насочени едновременно към задоволяване на индивидуалните интереси и потребности на туриста и към съхраняване на местната природа и култура. Акцентът при алтернативния туризъм пада върху досег със съхранена природна среда, автентичната атмосфера и кухня, запазените традиции. [5]

Екотуризм - форма на устойчив туризъм, фокусирана на посещения на относително незасегнати от антропогенно въздействие природни територии. Терминът е официално използван за първи път на една конференция на мексиканския еколог Ектор Себальос-Ласкурайн, в първата половина на 80-те години на 20 в.

В професионалните (също и в академичните) среди съществуват няколко определения за екотуризм, сходни по смисъл:

-„Туризм с отговорност пред околната среда по отношение на незасегнати природни територии с цел изучаване и рекреация сред природата и културните забележителности, което съдейства за опазването на природата, оказва „меко“ въздействие на околната среда, обезпечаване активното социално-икономическо участие на местните жители и получаването им на преимущества от тази дейност.“ (Международен съюз за опазване на природата)

-„Отговорен туризъм в природни територии, който съдейства за опазването на природата и подобрява благосъстоянието на местното население.“ (The Ecotourism Society)

-„Туризм, включващ пътуване до места с относително незасегната от човека природа, за да се получи представа за природните, културно-етнографските характеристики на дадения район, което не нарушава целостта на екосистемата и създава икономически условия за опазване на околната среда и природните ресурси от местното население.“

Развитието на екологичния туризъм поставя в центъра на вниманието нуждата от
закрила на недокоснатата и деликатна околна среда. От друга страна

туристът,
практикуващ екотуризъм, е по-взискателен, търсещ по-високо качество на услугите и
необезпокояван контакт с природата.

Терминът “екотуризъм” е отворен за много погрешни тълкувания от
съставителите на планове, туроператори, мениджъри, турагенти, търговците
на туристическия пазар и
медиите и като резултат понятието е използвано, за да описва обхват от
продукти,
които не попадат в рамките на определенията, дадени от тези автори.

Тази широка употреба води до разисквания навсякъде в сферата на
туристическата индустрия и в обществото и от своя страна отвежда до
създаване на голям брой други термини, включително "минимално
въздействащ", "основан на общностите", "мек", "зелен", "устойчив" и
"отговорен" туризъм, а също и сродния, но разбиран в широк смисъл
"ендемичен" туризъм.

Най-значителното усилие за осигуряване на глобално съгласие върху
понятието
екотуризъм бе осъществено по време на Световната Екотуристическа
Конференция в Квебек през 2002 - година, обявена от ООН. Конференцията
прие, че екотуризмът обхваща принципите на устойчивия туризъм, що се
отнася до икономическите, социалните и свързаните с околната среда (т.е.
екологични) влияния на туризма. Също така се приемат и следните
специфични принципи, които разграничават екотуризма от по-широката
концепция на устойчивия туризъм:

- Активно допринася за опазването на природното и културно
наследство

- Включва местни общности в своето планиране, развитие, напредък и
експлоатация, както и допринася за тяхното благосъстояние

- Разяснява на посетителите природното и културно наследство на
дадената
дестинация

- Представя по-добре себе си, като е насочен към самостоятелните,

свободно

пътуващи и независими туристи пътешественици, а така също и към организирани екскурзии и турове за малки по размер групи.

Понастоящем има дефиниция, която е включила в себе си описанието за екотуризъм, формулирано по време на Световната Екотуристическа Конференция и е широко прието и използвано като еталон, когато става дума за екотуризъм. Това е определението, дадено от Международно Общество за Екотуризъм - The International Ecotourism Society (TIES): Екотуризмът е отговорно пътуване до природни места (територии, райони, зони), което съхранява околната среда и поддържа благополучието на местните жители.

Международното общество за екотуризъм (TIES) също включва следния набор от принципи за развитие на екотуризма:

- Ограничава чрез намаляване до минимум на отрицателните въздействията

- Изгражда екологично и културно съзнание и възпитава уважение към околната среда

- Осигурява позитивно преживяване и представя добри практики както за посетителите, така и за домакините

- Осигурява преки ползи от опазването на средата

- Осигурява финансови ползи и предоставя права и възможности за местните хора

- Предизвиква повишаване на чувствителността при страните домакини към "политическия, социалния и свързания с околната среда екологичен климат".

TIES е в процес на подновяване на настоящия Кодекс на Поведение, за да се включат принципи, които очертават ангажимент за намаляване на въглеродните емисии.

Интересът към екотуризма възниква в резултат на комбинацията от нарастващото търсене на автентични туристически преживявания и повишаващия се интерес към опазване на околната среда. Екотуризмът заема специална ниша в рамките на туризма. Той включва туристически форми, които са съвместими с природни, културни и обществени ценности и

достойнства, както и които популяризират културните и екологични взаимодействия в автентични и неподправени природни среди и условия.

Екотуризмът е в авангарда на цялостната "зелена ябълка" на туризма, в която аспектите на околната среда са висш приоритет. В някои случаи, за това може да е нужно само малко преместване на фокуса от природно ориентираните туристически действия, за да станат те екотуристически действия.

Главна полза за насърчаване на екотуризма е, че той обединява туризъм и съхранение (вкл. запазване и опазване на средата) и по този начин, осигурява икономически стимул за защита на околната среда. Също така е благотворна стойността на нарастващото съзнаване и оценяване на взаимоотношението между естествената природна среда и разнообразния обхват на културните перспективи за обществото (респективно местната общност).

Ключовото предизвикателство е да се осигури баланса, така че екотуризмът като стопански отрасъл да може да бъде търговски жизнен, екологически устойчив и културно отговорен. [6]

I.2. Актуалност на еко селищата

Нарасналият през последните десетилетия на XX век интерес към старите строителни техники и умения накара много хора да насочат поглед към древното строително наследство. Причините са различни - екологичен начин на живот, енергийно-ефективно строителство, здравословна и хуманна среда за обитаване, реставрация на стари сгради или просто търсене на емоционален и душевен комфорт. Изразът "новото е добре забравено старо" е особено подходящ в случая.

Въпреки че $\frac{1}{3}$ от населението живее в жилища от глина, болшинството от хората обикновено се мръщят скептично, когато се говори за нея като строителен материал на бъдещето. През последните 20 години обаче все повече университети, научни институти и фирми се включват във

възраждането и разработването на технологии, използващи естествени материали в строителството.

Времето почти е заличило прединдустриалните строителни технологии. Предавани устно от поколение на поколение, те са изместени от индустриалната революция и забравени. В днешно време в много страни търпеливо се работи за възраждане на стари умения и занаяти. Това се превръща в нова индустрия, която се развива с много бързи темпове.

За архитектурата на старите къщи има издадени много книги и учебници, но строителните им техники и рецептите на старите майстори все още не са добре проучени.

По случай своята 40-та годишнина през 2010г. американското списание *Smithsonian magazine* издаде юбилеен брой, в който се посочват 40-те неща, които трябва да знаем за следващите 40 години. На първо място е посочено “Усъвършенстваните сгради ще бъдат направени от кал”.

Черпейки идеи от старите майстори, вдъхновявайки се от местните традиционни специфики на строителните технологии, архитектурата на XXI век е изправена пред едно голямо предизвикателство - обръщайки поглед към миналото и вземайки познания от настоящето, да предаде на бъдещите поколения хилядолетния опит на предците.

Понятието “**еко селище**” се употребява все по-често за характеризиране на едно динамично явление в процес на еволюция. То е характерно предимно за развитите страни. Проявява се като търсене на алтернатива на достигнатата пределно висока степен на урбанизация и индустриализация. Прединдустриалното общество започва да изпитва необходимост от достъпни и здравословни места за настаняване, които предлагат чиста органична храна (произведена дори и с лично участие).

Екоселищата се различават по своя облик в зависимост от инициативата и мотивацията, която ги поражда. Те се сформират от обществени фондове с държавна подкрепа (“Еколония” в Холандия), частни предприемачи (“Пуебло Сакбей” в Мексико), неправителствени организации (“Фидхорн” в Шотландия), културни организации (“Тори Супериоре” в Италия) и други.

I.3. Опитът и стъпките на България към този алтернативен подход за строителство и туризъм

Интересът към строителство с естествени материали в България се възражда преди около 30 години. През последните 10 години се отбелязва съществен ръст, породен от нарастващия интерес за устойчиво развитие.

У нас съществува и асоциация за строителство с естествени материали (АСЕМ). Ето информация за дейността на асоциацията:

“Асоциация за строителство с естествени материали е неформална група, с общи интереси в области като архитектура, енергоефективност, екология, нисковъглеродно строителство, биология на сградите, слънчева архитектура, изграждане на устойчиви взаимовръзки и общности.

Асоциацията развива дейност, като експертно звено към неправителствената организация "Селище Зелено Училище".

В момента развиваме дейността си в теротерически, изследователски и практически посоки, като въвличаме все повече специалисти, професионалисти от строителния сектор, граждани и студенти. Ние работим за създаване на здравословни сгради с естествени строителни материали, чрез принципи на проектиране, които осигуряват високо качество и комфорт на обитаване за хората и същевременно щадят природата.

Разбирането ни за природата, застроената среда и хората е, че можем да живеем и функционираме като едно цяло. Един жив организъм, в който всяка част поддържа всичко останало, а не е за сметка на някоя друга. Това е здраве, красота, функционалност, баланс.

През 2011 и 2012г. АСЕМ Осъществи редица дейности, демонстрационни и практически събития, лекции, семинари, международни обмени.” [7]

Освен ентусиастите от АСЕМ, които през последното десетилетие успяват да реализират няколко сгради, за радост напоследък се наблюдава

ръст в интереса към този алтернативен начин на живот и на туристическо предлагане във всички райони на страната ни. Създадена е Интернет платформа на екоселищата и устойчивите практики (<http://ekoselishta.koren.bg>), наречена КОРЕН, където всеки представител на такова селище или човек, развиващ устойчив проект, има възможност да:

- създаде профил, включващ подробна информация и разширена фотогалерия
- създаде проект с доброволци и да им даде възможност да се запишат за участие
- се запише като доброволец за проект
- публикува мероприятия в различни категории
- публикува собствени блог-статии с малка фотогалерия

Наблюдава се тенденция доброволци от други страни да участват за кратък период в дейностите на селищата, което е своеобразен вид алтернативен туризъм. Повечето от тях предлагат и база за настаняване, като така туристите имат възможност за избран от тях период за бъдат част от живота на общността в еко селището. Предлагат се алтернативни форми на допълнителни услуги, които, както е споменато по-горе в изложението, са свързани с екологичен начин на живот, местни традиции и бит, експериментално земеделие, оздравителни програми. Ето и пример за няколко такива, в различни части на България [8]

Домът на Аюрведа с.Малоградец

Местоположение

с. Малоградец, в полите на Стара Планина, обл. Търговище

Дейности:Билкарство, Биодинамично земеделие, Дърводелство, Земеделие, Практически курсове, Строителство, Технология

Други дейности:

Аюрведа консултации и цялостни оздравителни програми. Аюрведични съвети за забременяване, бременност, раждане и след родилни грижи.

Цел/ идейна насоченост за функциониране на селището или проекта:

Типично Българско село, почти обезлюдено и идеално за започване на нова инициатива. За сега сме три млади семейства, всеки работейки по неговата си идея. Искане ни се да се разрастнем и да привлечем още млади хора. Селото притежава добре работеща инфраструктура, лесен асфалтен достъп, вода, ток, телефон, интернет, автобусен транспорт с лесна връзка за София-Варна и не на последно място -прекрасно работеща полиция и общинска администрация. При нас престъпност почти няма, а всички деловодски работи стават с лекота.Селото се намира в екологично чист район, без промишленост в близките 50км. Традиционно билкарска местност с красива и неразвита природа.

Практически курсове:

Провеждаме обучения по Аюрведичен масаж, Аюрведична кухня и готвене.

База към момента / общи условия:

3 къщи в добро състояние, едната е къща за гости с 12 места. Втората е Домът на Аюрведа с до 6 места (4 възрастни), а третата е в ремонт с поне 6 места. Условията са отлични - чисто легло и баня, топла вегетарианска кухня и високоскоростен интернет

Брой жители:

50

Ostava.me

Местоположение: с. Ъглен, община Луковит, Област Ловеч

Дейности: Билкарство, Земеделие, Изкуство, Пермакултура, Практически курсове, Строителство,Технология

Цел/ идейна насоченост за функциониране на селището или проекта:

Остава.ме тук на село! Място за приятели, техните приятели, приятелите на техните приятели с приятели, участници и съучастници!

Практически курсове:

Събития, обучения и други. В Остава.ме насърчаваме и спомагаме организирането на събития, които са свързани със себеизграждане, творчество, култура, устойчив начин на живот и опазване на околната среда. С радост сме готови да предоставим част или цялото пространство и предлагаме съдействие при организацията на обществени и частни събития.

База към момента / общи условия:

Остава.ме разполага с 2 основни сгради (зимна и лятна). Основната къща е снабдена с 2 бани и тоалетни, кухненско помещение с електроуреди и общо помещение – трапезария за 15 човека. На територията на имота има също 2 бара с гледка към реката и лятна кухня, огнище и барбекю. Разполагаме също с зеленчукова и билкова градини и няколко плодни дръвчета.

Нощувки: В момента в Остава.ме има следните места за нощувки:

Основна сграда:

- Таван тип туристическа спалня с баня и 10 до 12 легла
- „Пионерска” стая с 6 легла – едно двуетажно и 4 подвижни
- Синя спалня за двама, при необходимост с 3то подвижно легло

Лятна къща:

- Спалня с допълнителни 1 или 2 подвижни легла
- Тераса с бар и 2 единични легла на открито

Каравана:

- Две спални.

С помощта на приятели и доброволци скоро се планира да довършим изграждането на още една външна баня с тоалетна, сцена за музикални и други събития, стая с 4 легла в лятната сграда, детски кът край реката и други съоръжения за общо ползване от местното население и гостите на селото.

Изхранване: Можете да си купите продукти и да си сготвите сами, можете да си поръчате и да ви бъде приготвена храна, можете също да споделите с нас вегетарианската храна, която приготвяме в Остава.ме. В селото има 5 хранителни магазина и месокомбинат, както и множество възможности да си спазарите хранителни продукти директно от дворовете на местните хора, за което с удоволствие ще ви съдействаме.

Домашни любимци: Всички тук обичаме животните и на територията на Остава.ме пребивават младо конче, 2 дружелюбни кучета, четири котки и кокошка. Вашите домашни любимци също са добре дошли, ако са социали и дружелюбни и нямат проблем да спят на открито в двора. Спалните помещения в къщата са зона, в която животни не се допускат.

Как се издържа мястото: Остава.ме съществува и продължава да се развива благодарение на средствата, които оставяте за престоя си тук или доброволния ви труд, дарения и членски внос.

Шипочано

Местоположение

с.Шипочано общ.Кюстендил

Вид селище:

Еко селище

Дейности: Архитектура, Билкарство, Биодинамично земеделие,

Животновъдство, Земеделие, Изкуство, Практически курсове, Строителство

Други дейности:

Освен отглеждането на плодове и зеленчуци, животновъдство, има възможност за селски туризъм, плуване, парапланеризъм, рафтинг по течението на река Струма в района на Земенско-Ръждавичкия пролом, които е известен със изключителните скални образувания и Скакавичкия водопад, втория по височина в България. Селото се намира в полупланински район и е удобно за излети в планината, събиране на горски плодове, гъби и билки. Има отлични възможности за биоземеделие и животновъдство.

Цел/ идейна насоченост за функциониране на селището или проекта:

Идеята е събирането на хора, обичащи природата и природосъобразния начин на живот. Хора, които осъзнават необходимостта от генерална промяна, а именно връщането на човека към изначалното.

Практически курсове:

Могат да бъдат организирани семинари, свързани с духовни практики, древнобългарски, ведически, както и даоистки. Има възможности за организиране на курсове по изобразително изкуство, стъклопис, восъколеене и др.

База към момента / общи условия:

В момента, разполагаме с 750кв.м. застроена площ, и прилежаща земя от 3500кв.м, засадена с овощки и организиране на зеленчукова градина. Сградата в момента разполага с две стаи за спане, където могат да се настанят петима души. Идеята е цялата сграда да се разпредели на помещения и да се съберат още повече хора. Има вода и трифазен ток. Тоалетната в момента е в двора, но банята с вътрешна тоалетна е почти изградена.

Гудевица

Местоположение: с. Гудевица се намира в Родопите, на 1 км. от Арда. На час от Смолян и на 1 км. от гръцката граница.

Вид селище:

Училище сред природата

Дейности: Архитектура, Билкарство, Изкуство, Практически курсове

Цел/ идейна насоченост за функциониране на селището или проекта:

Към момента функционираме като център за обучение сред природата. След

приключване на ремонтите и завършване на настанителната база планираме част от нас да заживеят в Гудевица за постоянно. Целта ни е постепенно да заживеем все повече хора там, като основното ни занимание да продължи да бъде преподаването, правенето на различни детски и младежки лагери, защото чрез тях учим децата и младежите на отговорно отношение към природата и хората, на социална отговорност и на различни устойчиви практики. Планираме да се развием и по отношение на земеделието, тъй като ще разполагаме и с повече земя.

Практически курсове:

Работим в сферата на неформалното образование - учене чрез преживяване, учене през игра, сугестопедия, приключенски лагери, доброволчески лагери, обучения за обучители.

База към момента / общи условия:

Има условия за спане, къпане и готвене.

Освен дотук изброените, следва да споменем и еко селище "Омая", което е може би най-популярното и добре промотирано селище в България:

Омая се намира в Югозападна България на 20 км от гр. Гоце Делчев и на няколко километра от границата с Гърция, сред приказната природа на южните склонове на Славянка планина.

Нетрадиционното селище е разположено на територия от 500 дка. Приказната атмосфера е съпътствана от две езера, гори, поляни и множество приказни скали.

Седемте къщи, сътворени от камък, глина и дърво, с вътрешното си обзавеждане, предлагат всички удобства на съвремието. Къщичките "Вълшебна", "Приказна" и "Горска" са за по двама души, "Въздушна", "Черупка" и "Тунели" по трима, а "Езерна" е за четирима. Екоселище "Омая" разполага с два ресторанта, съобразени с капацитета на селището, като единият, който се намира на брега на езерото, работи по предварителна

заявка и е с една маса, на която могат да се настанят до десет души. Тук ще отворим скоба, че няколко водоема са зарибени и дори да не сте голям рибар, ще имате шанса да закачите на въдицата си пъстърва, сом или щука. А планината наоколо предлага горски маршрути дори и с планински велосипед, дава шанс на градския човек да опознае билките, да си набере гъби и да му бъдат приготвени още същия ден. [9]

Пример за добра практика е и еко селище Азарей:

“Азарей се състои от шест дървени къщички за гости. Съвместно с екипа от архитекти създадохме нов тип екологични сгради, в които съчетахме най-новите и съвременни строителни материали с научно доказани теории за екологосъобразен начин на живот и работа. Еко селище Азарей е разположена в сърцето на Троянския балкан в с. Горно Трапе, на 6 км. от гр. Троян, в близост до Чифлика и Шипково, места с лечебни минерални извори. Къщите са във форма на конусна пирамида, разположени в кръг, на два етажа. На централната площадка е разположена контурна дървена пирамида, която се използва за лечение и медитация. В градината място за рефлексотерапия и закътано барбекю. От опита, който имаме в изграждането на такъв тип екологични къщи и изследванията, които сме провели, можем смело да заявим, че те оказват благотворно въздействие върху хората в няколко направления:

-Изчезва главоболието и умората.

-Възстановяване правилния енергообмен и укрепване имунната система на организма.

-Нормализира кръвното налягане.

-Възстановява нормалното функциониране на нервната система.

-Нормализира нивото на кръвната захар.

-Увеличава енергийния статус на човека.

В еко селище Азарей се провеждат различни видове семинари по йога, Шамбала, паневритмия, оздравителни семинари, семинари по танци, бойни изкуства, астрологични семинари и други. [10]

II. Пазарно-технологичен анализ. Профил на туриста. Чужди примери и традиции

II.1. Пазарен анализ

Туристическият бизнес по света, в Европа и в България се развива в сложна политическа, икономическа и засилваща се конкурентна среда. Прогнозите за двукратен ръст в международните туристически посещения през следващото десетилетие поставят нови дългосрочни предизвикателства пред България като туристическа дестинация, за които тя трябва да бъде подготвена.

Ограниченото предлагане на специфични и/или интересни продукти на българския туристически пазар свива възможностите за привличане на различни от традиционните целеви групи, а липсата на такива продукти е продиктувана от ограничените финансови ресурси, недостига на данни за целевите аудитории и нежеланието за поемане на риск от страна на бранша в нестабилна икономическа ситуация. Тази спирала обаче представлява бариера на развитието, която трябва да бъде преодоляна, за да може България да отговори на новите изисквания на потребителите.

Анализ на ресурсите:

- Изключително богато биоразнообразие - природни паркове, уникални природни забележителности, впечатляващи пещери и каньони, ледникови езера;
- По биологично разнообразие България е на второ място в Европа. - над 12 360 вида растенията, 763 вида от тях са в Червената книга на България, лечебни около 750 растения, като 70% от тях представляват

стопански ценни видове и страната изнася около 15 хил. тона билки годишно;

- Горският фонд възлиза на около 4.0 млн. ха. - 36.85% от територията на страната. Разпространени 27 хил. вида представители на безгръбначната фауна, 750 вида гръбначни, от които 397 вида птици, 207 сладководни и черноморски вида риби, 94 вида бозайници, 52 вида земноводни и влечуги;
- В страната са създадени 3 национални – „Пирин” (ЮНЕСКО), „Рила”, „Централен Балкан”, и 11 природни парка – и 89 резервата (17 са обявени за биосферни по програмата на ЮНЕСКО) и са обявени 2234 природни забележителности. Два от природните обекти – „Национален парк Пирин” и резерват „Сребърна”, са включени в списъка на ЮНЕСКО на Световното природно наследство. 4 от резерватите са обявени за важни влажни зони по Конвенцията за влажните зони с международно значение. 22 обекта са обозначени от Birdlife International като важни ареали на птици в Европа;
- В планините са маркирани пътеки с обща дължина над 37 000 км. През територията на страната преминават международни туристически маршрути - финалната отсечка (Ком - Емине) на европейския туристически маршрут Е-3, европейският туристически маршрут Е-4 - "Витоша - Верила - Рила - Пирин" и европейският туристически маршрут Е-8 - "Рила - Родопи".

Тенденции

- Легловата база за развитие на еко и селски туризъм е най-голямата в страната, но е твърде разнородна по качество и достъпност. Положителен е фактът, че тя е разпръсната почти по цялата територия на страната и общините, които могат да развиват селски и еко туризъм заемат над 55% от територията на България;
- Екотуризмът е на 5-то място по развитие на туристическия продукт в страната с едва 4.6% от общия туристически продукт;
- Страната изнася около 15 хил. тона билки годишно;

- Привлича международни туристи с добри финансови възможности през цялата година и за по-дълги времеви периоди през цялата година;

Основните конкурентни на България дестинации за екотуризъм са: Испания, Италия, Гърция, Турция, Румъния.

Основният фактор, който предопределя избора на дестинация за екотуризъм, е атрактивната природа.

Източник: МИЕ

Основни изводи:

- Необходимост от предлагане на туристически пакети, които да са с по-гъвкави програми и богато разнообразие на туристическите дейности.
- Основните източници на информация са туроператори и туристически агенции, интернет, рекламни брошури, т.е. рекламата влияе значително върху избора на дестинация за еко туризъм и в този смисъл може да играе ключова роля за популяризирането му, стига да достигне до съответните целеви аудитории.
- Еко туристите са „удобна” за бизнеса целева група от гледна точка на предвидимостта в поведението им, в съчетание с характерния профил на пътуващите. Освен това, отсъствието на необходимост за

изграждане на специална инфраструктура около еко дестинациите значително улеснява туристическия бранш при удовлетворяване на очакванията на тези посетители.

- Чуждестранният турист, избрал да пътува в България, е лоялен към дестинацията. Той би разнообразил почивката си с друг вид туризъм, което от своя страна ще благоприятства за развитието на съответния регион.

Стратегически цели

- Запазване и подобряване на качеството на природните туристически ресурси;
- Разработване на продуктова и маркетингова стратегия за екотуризма;
- Увеличаване на интереса на българския и международния пазар към екотуризма;
- Увеличаване на продължителността на престоя на туристите;
- Увеличаване на броя и качеството на генериращи пазари за екотуризъм и запазване на вече съществуващите пазари;
- Увеличаване на възможностите за успешно комбиниране с почти всички останали видове туризъм, особено със селския, културно-историческия, приключенския и др.

Проблеми, потенциал за развитие и мерки

- Недостатъчна информираност и обучение на местните общности за ценността на природните ресурси;
- Не добре развита пътна инфраструктура;
- Недостатъчно и не добре обучени кадри, предлагащи екотуристически услуги – специализирани туроператори, аниматори и др.;
- Няма възприети стандарти за управление на информацията за екотуризъм, както и не съществуват механизми за ефективна, не скъпа и бърза обмяна на информация между доставчиците, производителите и пазара;
- Недостатъчно разработени продукти и услуги в сферата на екотуризма;

- Не се познават и не се прилагат достатъчно широко от страна на организациите вече наложилите се в Европа доброволни ангажименти за сертифициране на продукти и услуги по Схемата за управление по околната среда и одитиране – EMAS и Схемата за екомаркировка.

Потенциал за развитие

- Необходимост от достъпна информация за ползите от устойчивото развитие на туризма и опазването на околната среда;
- Популяризиране на туризма в региона, чрез наличие на информационни центрове, табла и еко-пътеки, организиране на екскурзоводски турове и образователни програми;
- Добре организирани туристически центрове, даващи информация за: границите на региона/парка/местността, карти и снимки; обектите за настаняване; природните забележителности; културно-историческото наследство; туристически маршрути и еко-пътеки; транспортната инфраструктура; културните и спортни събития;
- Включването на България в рамките на общи туристически продукти с други държави;

Мерки

- Изграждане на клъстери и разгръщане на мрежи от ключови бизнесначинания в екотуризма и търговски вериги на международно, национално, регионално и местно ниво;
- Поощряване развитието на малките екотуристически предприятия (настанителна база), съобразено с принципите на устойчивото развитие, вкл. местни традиции, изисквания за опазване на околната среда, енергийна ефективност и др.;
- Поощряване прилагането на мерки за енергийна ефективност в областта на екотуризма на всички нива - национално, регионално и местно при изграждане на обща и специализирана инфраструктура и при разработване на продукти и услуги в областта на екотуризма;

- Насърчаване на дейности, насочени към образование на потенциални туристи - интерпретативни и образователни програми с участието на различни възрастови групи, зелени училища с ученици от начално, основно, средно образование, обучителни семинари със студентите от ВУ, учители от общините около защитените територии и др. [11]

SWOT анализ

<p>Силни страни</p> <ul style="list-style-type: none"> ● България е богата на природни дадености. ● Климатичното време позволява практикуване на екотуризъм цялгодишно. ● Екотуризмът предлага усещане за специално преживяване. ● Лоялност на еко туристите към дестинацията. ● Висока склонност за повторно посещение, особено през зимата. 	<p>Слаби страни</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Не добре развита пътна инфраструктура ● Недостатъчна реклама. ● Затруднено придвижване до някои от обектите. ● Възможностите за комуникация с домакините (езикова бариера). ● Недостатъчната чистота в обектите. ● Легловата база е твърде разнородна по качество и достъпност.
<p>Възможности</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Акцент в „еко” почивката в динамиката и приключението. ● Възможности за съчетаване с други видове специализиран туризъм. ● Потенциал в популяризирането на мненията на туристите, почивали в България за повишаване на доверието към дестинацията. ● Осигуряване на повече достъпна информация за 	<p>Заплахи</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Трудно управление на туристопотока ● Основни конкуренти на страната ни за привличането на лица, практикуващи еко туризъм са за: Словения, Хърватия, Австрия, Испания, Швейцария, Гърция, Турция, Румъния и Франция.

<p>България като дестинация.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Промотиране на „ски+ еко” пакети 	
---	--

II.2. Технологичен анализ

Земята като строителен материал

Тъй като е леснодостъпна, направо под краката ни, земята е между първите материали, ползвани от човека за строителни цели. Тя съпътства развитието на древните цивилизации в Шумер и Вавилон, в Египет, Латинска Америка и Африка. Кирпичената тухла е най-древният ръчно изработен материал. Тухлите са били подготвяни напролет по поречията на реките, оставяни да съхнат и после ползвани за зидария в подходящо за семейството и населението време. Много древни градове са предимно изградени от земя. Град Шибам в Йемен е пример на такова поселение, преминало вековете и съхранило автентичния си вид и до наши дни. Сградите достигат до 30 метра (8 етажа) и са пример за компактно и природосъобразно строителство.

В най-ново време: потънала в забрава към средата на XX век, в развитите страни земята е преоткрита като модерен и пълен с възможности материал по време на първата петролна криза в 1973 година. Тя представлява интересна алтернатива на енергоразхищаващи техники като печената тухла или стоманобетона. Термичните ѝ качества я правят изключително желана за приложение в екологични и биоклиматични проекти. Днес тя е все по-често използвана в комбинация с други естествени материали за направата на красиви, комфортни и здравословни жилища и обществени сгради.

До средата на XX век в България земята е ползвана в съдружие с камъка и дървото като основен строителен материал. Най-често срещаните

строителни техники са плетена стена и кирпичена тухла и много техни разновидности.

Земята е също приложена като свързващ разтвор за каменна зидария или като мазилка, покрита с вар. Примесена със слама, тя се ползва за пълнеж и изолация на тавани. Не трябва да забравяме и пръстените подове, които са били единствената настилка на много селски къщи. [12]

В следващите редове ще открия някои преимущества и недостатъци на земята като строителен материал:

1. Преимущества пред индустриалните строителни материали

-Земята е отличен екологичен материал, който се рециклира 100% и при това безброй пъти, без промишлени отпадъци и токсични химикали. Подготовката на материала и на строителната смес са ниско технологични и енергетични - само 1% от необходимата енергия за производство на тухли и цимент.

-Подобряване на вътрешния климат в помещенията: Напечената глина има способност да балансира относителната въздушна влажност, каквато не притежава никой друг строителен материал. Въздушната влажност в помещенията оказва съществено влияние върху здравето. Когато тя е в диапазона между 40% и 70%, има много положителни влияния: намалява съдържанието на фин прах от въздуха, активизира механизмите на защита на кожата против микроби, намалява живота на много бактерии и вируси.

Глината е способна да поглъща и изпуска въздушната влага по-бързо и в по-голяма степен от всеки друг материал (например 30 пъти повече от печените тухли). Това качество балансира вътрешния климат в помещенията. В течение на 8 години в жилище с глинени стени в Касел, Германия са отчетени постоянни стойности на относителната влажност от 50% (Minke, 1995).

-Напечената глина съхранява топлината: Подобно на всички тежки материали глината съхранява топлината. Голямата топлинна инерция прави този материал особено подходящ в климатични зони със значително различие между дневната и нощната температура. Жилищата с дебели стени от земя са прохладни през лятото и топли през зимата. Благодарение на термалната си маса те балансират 24-часовия дневен температурен цикъл. За преминаване на топлината през 50 см. стена от земя са необходими 9 часа.

-Използването на напечена глина спестява транспортни разходи: Често глинестата почва се намира близо до мястото за строителство. Земните маси от изкопни работи могат да се използват непосредствено. Ако в почвата не се съдържа достатъчно глина, то може да се добави. Ако глината е в по-голямо количество, може да се добави пясък. Дори когато необходимата глина се транспортира от други близки находища, разходите са по-ниски в сравнение с доставянето на индустриални строителни материали от по-големи разстояния.

-Напечената глина е изключително подходяща за самостроителство: Обикновено методите за строителство с напечена глина са нискотехнологични и могат да се изпълняват от непрофесионалисти, без да са необходими скъпи инструменти и машини. Достатъчен е само един човек с опит, който може да направлява процеса. Способът е трудоемък, но когато се използва собствен труд, този факт не е от първостепенно значение.

-Напечената глина съхранява дървесината и други органични строителни материали: Тя съхранява дървените елементи, които се намират в контакт с нея. Обикновено никакви гъбички и насекоми не унищожават такава дървесина. Напечената глина може да съхранява и малки количества слама, примесени с нея. Това е познат от древността способ за изграждане на стените.

-Защита от високочестотни електромагнитни излъчвания: Измервания, направени в Университета на Федералните въоръжени сили в Мюнхен показват, че стена от глинеста почва с дебелина 24 см намалява с 24 db (децибела) излъчването на честоти от 2 гигагерца (на която работят мобилните телефони). Стена със същата дебелина от варовик поглъща само 7 db.

2. Недостатъци пред индустриалните строителни материали

-Глинестите почви са труден за стандартизиране материал: Това се дължи на многото възможни комбинации на различни видове глина и пясък в отделните находища.

-Глинестите почви се свиват при сушене: Поради изпаряване на водата, използвана за подготовка на сместа, се появяват пукнатини. Влагата е необходима за активиране на свързващата сила и постигане на пластичност. Свиването може да бъде сведено до минимум при намаляване съдържанието на глина и вода чрез оптимизиране на разпределението на размерите на зърната, както и с помощта на добавки.

-Глинестата почва не е водоустойчива: Структурите от глинеста почва трябва да бъдат защитени от дъжд и замръзване. Необходимо е стените от земя да бъдат повдигнати поне на 60 см. от нивото на терена и да бъдат защитени чрез големи стрехи или подходящи повърхностни покрития.

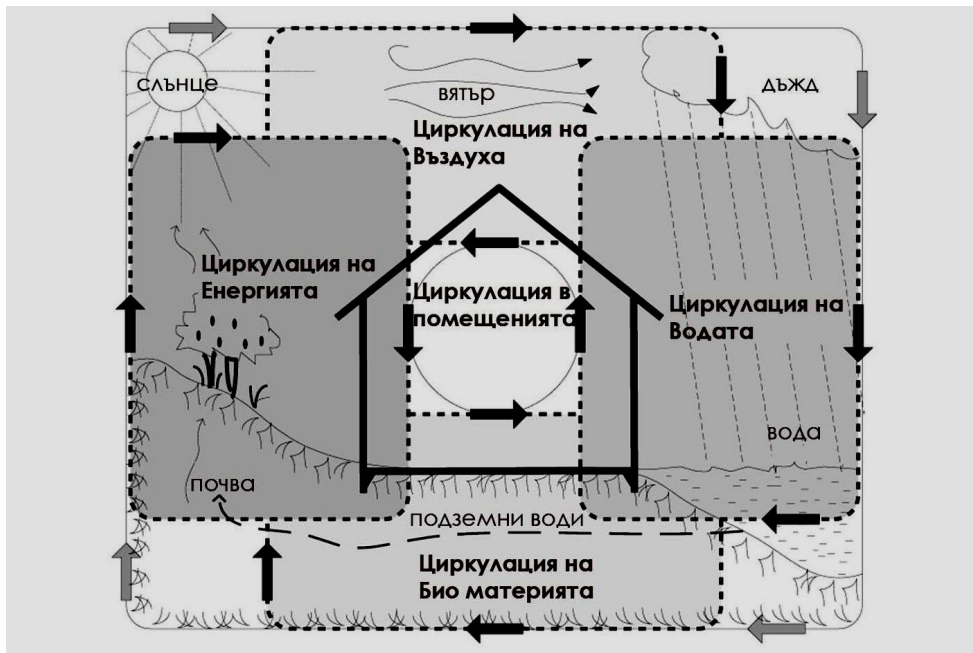
-Конструкциите само от земя не са устойчиви на земетръс: Земята сравнително добре понася натискови натоварвания, но притежава ниски якости на опън, срязване, огъване и усукване. Затова в райони със земетръсен риск (в какъвто попада България) са необходими мерки за допълнително антисейсмично укрепване. За щастие районът на Белградчик е една от най-ниските сеизмични зони на територията на нашата страна. В нашата традиция са използвани дървен скелет (паянтова конструкция) и дървени пояси (сантрачи). [13]

Прилагам и интересно проучване на Българската Асоциация за строителство с естествени материали, които показва как сградите ни влияят:

Съвременната ситуация по отношение на околната среда изисква нов подход, който да гарантира, че нашите домове, училища, работни места, хотели поддържат здравето и благосъстоянието на обитателите. Взаимоотношенията между застроената среда и естествената са сложни.

Какво представлява микроклимата в помещенията?

Тази графика представя взаимодействието и това как една подходящо построена сграда може да бъде в хармония едновременно с обитателите и околната среда.

Четири елемента:

Виждаме циркулацията на четирите елемента – въздух, вода, материя, енергия. Тези четири основни елемента циркулират, също така и взаимодействат едни с други, а и с къщата.

Въздух: хората и животните поемат кислород при дишането си и така го премахват от въздуха, отделят въглероден диоксид. Растенията обратно – поемат въглеродния диоксид от атмосферата и отделят кислород.

Вода: с цикъла на изпаряване, образуването на облаци, дъжд и после връщането на водата в почвата, водата се пречиства и енергизира сама по себе си.

Материя: Органични форми (растения и животни) поемат неорганични вещества (минерали от земята). Когато органичните форми умре, неорганична материя се връща на земята.

Енергия: слънчевата енергия се съхранява от природата в дърветата, в растенията, в нефт и природен газ или се конвертира директно в друга форма на енергия. При изгаряне, енергията се освобождава. Някои форми на енергия

са възобновяеми, като дървото и слънчевата енергия, а някои са на изчерпване като нефта и природния газ.

Тези кратки и прости примери, приложени за сградите, разширяват нашето познание за взаимовръзките между въздух, вода, материя, енергия. Взаимовръзката на тези четири фактора помежду им и със строителните материали и обитателите, обрисуват цикъл на баланса, при който въздух, топлина, влага, електромагнитни влияние са постоянно променящи се и преобразуващи енергията. Крайният резултат е регулирането на микроклимата. Влагата се абсорбира и освобождава, електрическите заряди са привлечени към различни места, топлината се движи от по-топли към по-студени помещения, въздухът циркулира в и около обитателите, животни, растения, материали – давайки и възстановявайки живота.

В миналото сградите са били изградени от естествени материали и на базата на естествените процеси. Те не са пречили на природните цикли, описани по-горе, а по-скоро са били част от тях. Направени от кирпич, слама, глина, тръстика, дърво, камък, в зависимост от локалните дадености и находища - тези постройки са позволявали на въздуха да циркулира и освежава атмосферата. [14]

II.3. Профил на туриста

Изследването на поведението на туристите, колкото и разнообразно да е, дава предпоставка за правилно прогнозиране в туристическия отрасъл. Това е дейност, която не е по силите само на заетите в туризма. В изследването на туристическото поведение за нуждите на туристическия отрасъл участват психолози, антрополози, етнографи и т.н.

Поведението е част от общата характеристика на личността. То има различни измерения. Може да е положително или отрицателно, осъзнато или несъзнателно. Различава се при различните етноси или етнографски групи, в зависимост е от географските територии и средата на обитаване и т.н.

В туризма съществен въпрос е: Трябва ли да изследваме туристическото поведение и защо? Естественият отговор е ДА, защото:

- дава ни представа за желанията на туристите;
- дава ни насоки за бъдещи действия;
- намираме грешките си;
- правилно прогнозираме и планираме бъдещите си действия.

В световен план разделянето на туристите спрямо различни критерии е доста разнообразно. То може да бъде спрямо вида предприето пътуване, социалната и финасова страна, региона и т.н. Всички тези особености са важни, защото оказват съществено значение за поведението и предпочитанията на туриста по време на неговото пътуване.

Тук прилагам подялба на туристите спрямо мотивацията и психологическите особености (по Коен, 1972). Той обособява следните четири групи туристи:

- Организиран масов турист – без изявен приключенски дух, ограничаващ престоя си в рамките на туристическия курорт и оставащ откъснат от общността домакин
- Индивидуален масов турист – упражнява в известна степен контрол върху престоя си, но се налага тенденция да се интересува от туристическите забележителности, посещавани от масовия турист
- Изследовател – индивидуално подготвя пътуването си и избягва известното, но като цяло запазва основните си навици и начин на живот
- Пътешественик – търси да се идентифицира с общността домакин, възприема техните навици и обичаи.

Различните групи туристи имат своите различни мотиви за пътуване, представа за организацията и провеждането им. Пътешественика няма да се влияе от вида и качеството на настанителната база, колкото от уникалността на туристическия ресурс и имиджа на дестинацията. Масовия турист ще желае локс, допълнителни услуги и забавления, често в обособени комплекси, без търсене за усет на местния бит или култура.

Съвременният профил на потребителя на туризъм и развлечение в световен мащаб се отличава със следните характеристики:

- Той търси „иновативен туристически продукт” - съчетаването на стандартна услуга със специфичен продукт, отговарящ на интересите на туриста – спорт, винопроизводство, музика, култура и т.н.
- Притежава туристически опит, който му позволява да оцени стойността на туристическите услуги и да избере най-доброто съотношение цена-качество. Решението за почивка е ценово ориентирано.
- Изисква повече, защото разполага с повече информация.
- По-информиран е за продукта като цяло и за съответната туристическа дестинация. Знае, че участва в един пазар на предлагане, а не на търсене. Това го превръща в много гъвкав и непостоянен по отношение на потребителските критерии и при вземането на туристически решения.
- Търси „хитов” продукт, като поклонническият туризъм например.
- Исква да бъде по-активен като потвърждение на своята индивидуалност. Не само участие в преживяването, но и сам избира елементите му. Търси самореализация.
- Желаете да задоволи повече свои духовни интереси, защото е по-образован.
- Освен от основния продукт, е заинтересован и от наличието на допълнителни програми.
- Разделя на части престоя си. Почивките да са по-кратки и повече на брой, като се разделят през цялата година.
- Изкушава се от различни ежедневни дестинации и продукти или екзотични, приключенски пътувания с дълги маршрути.
- Запазва предпочитанията си към традиционните и сравнително близките дестинации. [15]

От своя страна практикуващите екологичен туризъм имат следния профил:

- екопосетителите комбинират почивката си най-често с планински (45%), кулинарен (20%) и културен туризъм (15%);

- еко- и културният туризъм се възприемат по сходен начин от страна на посетителите, практикували еко туризъм, следователно би било удачно да се помисли за съчетаването им, още повече, че и двата вида туризъм са обединени от концепцията за „приключенска почивка”;
- по отношение организацията на почивката си екотуристите имат специфично поведение - те в най-голяма степен разчитат на услугите на туроператорите - 60% от групата са избрали да организират пътуването си с помощта на туристически посредник.
- според генерацията пазар еко-туристите в страната са най-често жители на Великобритания (около 1/3) и на Западна Европа (около 1/4). От Балканските страни са около 20% от посетителите, а от Русия – около 15%; по пол доминират мъжете (58%);
- най-често „еко” туристите са на възраст 36-55 години (около половината от всички туристи), но е висок и дялът на младите – около 43%. Доминират висшистите (70%). 78% са работещи, а 18% от тях – на ръководна длъжност;
- средният престой в страната е 6,1 нощувки. Най-дълго време в България са прекарвали туристите от Скандинавските страни и Северна Америка (средно 9 нощувки), а най- кратко – посетителите от Балканските държави (средно 3.6 нощувки);
- средният разход на човек на ден е малко под 62 евро, а за цялата почивка - 326 евро. [16]

II.4 Чужди примери и традиции

Красотата на модерното еко селище е в това, че то ни помага да си възвърнем хармонията с природата, която повечето от нас са загубили в ритъма на живота в индустриалното общество.

По света има групи от хора, които са избрали да установят наново връзката си с природата и земята. Тези групи от хора са започнали инициатива, която

те наричат „съзнателни общности“ от хора с еднакви интереси, които искат да развият един духовен подход към екологичните, социални, икономически и културни измерения в нашия живот, за да създадат една по-устойчива среда. Тези еко селища са много разнообразни и съществуват в различни точки на планетата. От йога упражнения с изглед към планините в Перу, през групи от хора отглеждани по органичен начин зеленчуци в съседната градина, стигайки до селище с къщи построени на дървета в джунглата. Ето и списък с най-известните от тях:

Еко селище „Eco Truly Park“

Разположено на един час път с кола от Лима, Перу, това селище е една екологична и артистична общност, която е основана на принципите за ненасилие и прост живот в хармония с природата. Както архитектурата на селището, така и духовните ценности на общността са вдъхновени от традиционните индиански учения и начин на живот. „Eco Truly Park“ има за цел да бъде напълно самоиздържащо се и в момента има огромна органична градина. Предлага на туристите кръжоци по йога, изкуство и ведическа философия.

Еко селище “Crystal Waters”

Основано през 1984г. в североизточна Австралия, това еко селище е първото пермакултурно такова. В регион,където сушата е била бич за местното население, 200 души са създали един малък оазис, използвайки системи за напояване като са улавяли водата от малки потоци (а също и дъждовната вода), правейки язовирчета и канали. Там ли сте – никак не е изключено да видите различни породи кенгуру да подскачат наоколо. Хората от общността се наслаждават на собствена пекарна, общински център и ежеседмично провеждат курсове по пермакултура.

Еко селище „Finca Bellavista“

Финка Белависта е селище, в което къщите са ръчно направени върху дървета и спокойно може да се нарече най-екзотичното еко селище на Земята. Намират се в южното тихоокеанско крайбрежие на Коста Рика, обградени от джунгла изпълнена с живот. Въглеродно пасивните къщи построени върху дърветата са свързани по въздух и имат централен общински център със столова, барбекю и фоайе. Градините и пътеките за катерене и разходки правят селището още по-атрактивна дестинация, а възможността за среща с редки животни в джунглата - особено привлекателно за туристи от всички кътчета на света.

Еко селище „Sieben Linden“

Основано през 1997г. Зибен Линден, именувано на седемте липови дървета, които се намират там, е немско селище ‚извън системата‘, в което живеят 150 човека, разположени на 200 акра плодородна земя и борова гора. Зибен Линден се фокусира върху затворения цикъл на енергия и ресурси, строителство с естествени материали, използвайки местни ресурси, като слама, дърво и глина. Също така там се развиват органично фермерство и коневъдство, използвайки конете и за туризъм. В околността местните предлагат на туристите конни и пешеходни преходи, както и курсове, в които да придобият базови умения за строителство с естествени материали.

Еко селище „Tamera Peace Research“

Тамера е било основано в Португалия като модел на ненасилие, между хора, животни и природа. То е дом на 250 колеги и ученици, които изучават как хората могат да живеят в мирно съжителство в общности, в хармония с природата и най-важното, в разбирателство помежду си. Селището включва и място за настаняване на туристи, нестопанствена организация, тестова станция за соларна енергия, пермакултурна градина и резерват за коне.

Еко селище „Earthaven“

Намиращо се в планините на северозападна Каролина, Earthaven е едно от многото подобни съзнателни общности фокусирани върху устойчивият начин на живот. Там ще намерите буквално всеки един от различните видове строителство с естествени материали, включително: земни кораби, глинени къщи, селски колиби. Всички те са построени чрез методи, които изключват токсични материали и дървени трупи. Разположено върху 320 акра земя (1300 дка) и отдалечено на 40 минути югозападно от Ашвил, в Earthaven често се организират курсове по строителство с естествени материали, както и такива за пермакултура, органично градинарство и устойчив начин на живот.

Еко селище „Polestar”

Какво може да бъде по отпускащо от йога общност на Хаваите? Polestar предлага стимулиращ начин на живот включващ ежедневна йога, медитация, карма йога и различни активности на открито. Въпреки, че се води духовна общност, хора от всички вероизповедания са добре дошли в това еко селище, което приютава както постоянно живеещи там, така и посетители и доброволци.

Жителите и посетителите на това място всяка сутрин се събуждат от музиката идваща от храма, параклис, посветен на учението на Парамханса Йогананда. Гостите на Polestar могат да се насладят на дневния режим, който включва – отглеждане на чиста храна, доброволческа работа, различни изкуства и най-различни дейности, свързани с общността. [17]

И един пример, който се отдалечава от формата на еко селищата, но доказва, че няма нужда луксът да се жертва в името на устойчивото развитие:

“Отвори врати първият в света 100% соларен петзвезден курорт”:

Finolhu Villas, изумително красив воден курорт на атола „Каафу“ на Малдивите, е проектиран от Юджи Ямазаки да има възможно най-малко

влияние върху девствената околна среда, която го заобикаля. Курортът, разположен на 13-акровия остров, е не само уникално бягство от ежедневието, но и пример за това как може да се постигне енергийна независимост, дори в предизвикателна среда за развитие.

Слънчевите панели от проекта, които се разглеждат като елемент на дизайна, генерират около мегават енергия на ден – повече, отколкото е необходимо, за да захрани целия курорт. Излишната енергия се съхранява за дъждовно или облачно време. Островът има и резервоар за обезсоляване, който осигурява водоснабдяване, гарантиращо самодостатъчност. Наред с това са предвидени ефективна система за управление на отпадъците и озеленяване, което свежда до минимум ерозията. Ямазаки е включил устойчивите характеристики на имота в проект, който извежда на преден план не друго, а лукса.

Централната алея е заобиколена от 52 вили, които се „разклоняват“ в посока към водата подобно на прешлени на гръбначен стълб. Вилите са оборудвани с 4-метрови издигащи се тавани, които се извиват нагоре като надигащи се вълни, а покривите са покрити с керемиди, отразявайки местните строителни традиции. Тристаините вили си имат всяка свой частен плаж и частен басейн, а изложенията им предвиждат или пряк изглед към изгрева, или пряк изглед към залеза – всеки ден. За тези гости, които „си почиват от лукса в уединение“, има централен ресторант, бар и басейн, както и спа център и фитнес зала. [18]

III. Пазарен потенциал на този вид настаняване в Северозападна България

III.1. Състояние на алтернативния и екотуризма в Северозападна България

Съвременният туризъм е изключително динамично развиващ се отрасъл. Той е на трето място във външнотърговските операции в световен мащаб, след търговията с нефт и автомобили. Икономическите потоци, предизвиквани от международния туризъм, са се превърнали във важни фактори за икономическия растеж, както и за международните икономически отношения за много страни по света. Търсенето на туристическия продукт не зависи така силно от степента на икономическо развитие на страната-експортър, както е при класическата стокова търговия. Това означава, че и икономически слабо развита страна може да предложи туристически продукт на високо равнище.

Днес пътуванията с туристическа цел са необходимост за стотици милиони хора, които не са склонни да се откажат от тях дори в периоди на икономически ограничения. Все по-силно се проявява избирателността на различните контингенти по отношение на видовете туризъм и средите на тяхното провеждане, материалната база и услугите. Основната маса участници в туризма има предпочитание към рекреативните видове туризъм, съчетани със спорт и опознаване, докато богатите туристи пътуват главно заради развлечения, силни преживявания и удоволствия (т.е. туризмът е част от едно поведение, при което удоволствията са основна цел).

Страната ни разполага със забележителни природни и културно-исторически ресурси за развитие на селски, еко- и културен туризъм. Това българско наследство без съмнение предизвиква голям интерес у българските и чуждестранните туристи.

В същото време повечето планински и селски райони нямат друга алтернатива за развитие освен този вид туризъм. Развитието му има възможността да съживи най-изостаналите части на страната ни и да ги превърне в достойно място за живот.

Според последните изследвания в Югоизточна Европа, като обща тенденция се налага нарастващото търсене на места за настаняване в планинските и полупланинските райони, извън шума на цивилизацията, извън популярните туристически центрове, където туристите да изживеят своята ваканция сред тишината и красотата на природата. Хората все повече осъзнават и съзнателно търсят чистата природа като важен компонент на

качествен живот и висок жизнен стандарт. Затова запазената природа е все по-важна предпоставка за генерирането приходи от туризма.

Именно това са и даденостите с които общ. Белоградчик разполага. Това е слабо развит регион, в който основните икономически показатели са под средните за страната. Туризмът е един от главните фактори за икономическото му обновление. Природните дадености и културно-историческо наследство, сред които природния феномен Белоградчишките скали, една от най-запазените крепости в страната - Римската крепост „Калето”, Пещерата Магура, килийно училище в с.Рабиша, Рабишко езеро и др., са предпоставка за развитието на туризъм в община Белоградчик.

Проблемът е, че все още предлагането на допълнителни туристически услуги е слабо звено. Засега на повечето места се предлагат само настаняване и храна, туристите сами трябва да потърсят начин за пълноценното си прекарване. Нашата цел е да предложим на гостите си пълноценен туристически продукт, включващ както основни, така и допълнителни туристически услуги, базирани на личните ни качества и умения. Желанието ни е клиентът да получи цялостно и разнообразно преживяване, а ние да увеличим възможността да задържим един турист в нашето еко селище по-дълго време и да го спечелим да се върне отново.

III.2. Проект за изграждане на еко селище в с. Стакевци

Основната идея при изграждането на еко селище е осигуряване на възможност за пребиваване, почивка и възстановяване с висока степен на комфорт, чрез ефективно и конкурентно предлагане на туристически услуги. Те са съобразени с възможностите и предпочитанията на клиентите.

Мисията ни е да “запълним” времето на посетителя между нощувките и храненето с разнообразни специфични и уникални дейности базирани на даденостите на региона, които да направят нашето място за настаняване атрактивно, а общото впечатление, настроението и спомените - незабравими. Желанието ни е да предоставим на туристите уникален продукт на достъпна цена.

Във връзка с това екипът ни си поставя следните стратегически цели:

-краткосрочни цели:

Еко селище с. Стакевци да стане познато и предпочитано място за алтернативен туризъм; услугите, предлагани от нас, да станат символ на гостоприемство и разнообразие; заемане на пазарни позиции

-дългосрочни цели:

Оцеляване на пазара; Заетост на базата, която не се влияе от сезони; повишаване качеството на обслужване чрез допълнително обучение на персонала; Увеличение на продажбите на туристическия продукт и реализиране на икономическа печалба.

За локация на еко селището е избрано с. Стакевци, общ. Белоградчик. Село Стакевци е разположено на 540 м. надморска височина в северните и североизточните склонове на Западна Стара планина на територията на биосферен резерват „Чупрене”. До него води нов асфалтов път. Намира се на 18км от гр.Белоградчик, на 70км от гр.Видин и на 170км северозападно от гр.София. Селото кандидатства за най-добра туристическа дестинация на България и европейска такава за 2009г. , а землището му изцяло е включено в двете защитени зони по Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000-за местообитанията и птиците. В близост се намира природната забележителност „Стакевски водопад” („Сини вир”) в местността „Бялата вода”. Биологичното разнообразие на района е много голямо. Тук се срещат на кафявата мечка, вълка, благородният елен, сърната, муфлонът, дивата свиня, както и богато разнообразие от дребни бозайници и птици.

Освен богатите природни дадености и благоприятното разположение на селото, има още няколко причини, поради които сме го избрали за място на бъдещия проект:

-вече развит, 8-години действащ семеен бизнес в областта на селския туризъм в с. Стакевци (2 къщи за гости)

-изграден имидж на алтернативно и добре поддържано място за настаняване, предлагащо качествени допълнителни услуги

-собствена ферма и конеферма, които ще бъдат част от затворения цикъл на селището

Прилагам и SWOT-анализ на силните и слабите страни, евентуалните възможностите и заплахи.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
---------------------	---------------------

<ul style="list-style-type: none"> - благоприятно местоположение; -неналичие на подобно място за настаняване в Северозападна България - семеен опит в АТ и изграден имидж на алтернативно място; -контакти в сферата на строителството с естествени материали; -предлагане на екологично чиста домашна кухня; -собствена ферма и ботаническа градина; -богат асортимент от допълнителни услуги; -добра инфраструктура; - висококвалифициран персонал; -високо качество на предлаганите услуги; 	<ul style="list-style-type: none"> -отдалеченост от голям градски център като София и Пловдив; - лоша комуникация – телефон и интернет; -липса на добре подготвени нови кадри в областта;
ВЪЗМОЖНОСТИ	ОПАСНОСТИ

<ul style="list-style-type: none"> - бързо преодоляване на неизвестността; - привличане на нови клиенти; - предлагане на услуги на атрактивни цени; - разширение на дейността, при постигане на желаните резултати. - нарастващ интерес към алтернативния туризъм; - природна даденост. 	<ul style="list-style-type: none"> - поява на нови конкуренти; - ръст на инфлацията- намаляване покупателната способност на клиентите; - наличие на нелоялна конкуренция. - промяна на нормативната уредба;
---	---

От анализа следва да се отбележи, че съотношението между силните страни и възможностите и слабите страни и заплахите предполага положителен резултат.

Проектът цели да се създаде затворено еко селище на площ от 22 дка, което да включва място за настаняване, кухня и място за хранене, допълнителна постройка за демонстрации на местни традиции и обичаи, озеленен двор и мини ботаническа градина, ферма с животни, изкуствено езеро и кътове за отдих.

Основната мисия е да предложим нетрадиционно място за настаняване, което да е интересно, различно, алтернативно, в комбинация с богато разнообразие от допълнителни туристически услуги. Ще бъдат изготвени различни пакети и програми, с различна продължителност и с възможност за

индивидуално изготвена програма според интересите на конкретния турист.

Основната ни цел е да задържим туристите максимално дълго в еко селището, като предложим атрактивна програма и възможност за рекреация и отдих сред природата. В бъдеще планираме организация на фирмени тимбилдинги и детски лагери, разширяване на базата при добри резултати.

Проектът цели да бъдат изградени 3 сгради за настаняване с капацитет 6 души/всяка, като всяка от тях да разполага със собствена баня и тоалетна. За основите на постройките ще се използва суха каменна зидария със свързващ разтвор. Основните носещи зидове ще бъдат направени от непечени тухли (смес от пясъчна глина и смяна слама). В останалата си част къщите ще бъдат изградени от “кирпич” - непечени тухли от глинеста почва, ръчно оформени в калъпи. С декоративна цел ще бъде използвана и една от най-старите техники на строителство, изключително характерна за тази част на България - т.нар. “Плетарка”. Тя представлява дървена конструкция от преплетени неизсъхнали клонки от върба, леска и бук.

За да отговорим на съвременните изисквания за топлотехнически характеристики, ще използваме и допълнителни методи за топлоизолация, базирани на естествени строителни материали. Предвижда се изолация с пана от стърготини и коноп. Подът ще бъде от обработени дървени греди, а за да се увеличи звуковата и топлинната изолация на дървената подова конструкция, ще се доизгради т. нар. междинен под - пълнеж от суха земя и нерендосани дъски. В баните ще бъдат използвани паважни настилки от дървени блокчета, които имат красив естествен вид. За да бъдат водоустойчиви, те се обработват

с ленено или горено масло. Може да се добави и мраморен или стъклен прах с мазнини, което ще помогне на сместа да стане водоустойчива.

Мазилката ще бъде глинена, като се предвижда къщите да бъдат семпло изрисувани с традиционни мотиви отвън и отвътре.

Акцент в строителството на еко селището ще бъдат тревните покриви на трите сгради. Те ще бъдат хидроизолирани от няколко слоя брезава кора, върху които ще бъдат засадени трева и други растения.

Ще бъде изградено допълнително помещение за готвене и хранене, в което туристите ще имат възможност сами да приготвят храната си. При желание ще им бъде предлагана домашно приготвена храна от биологично чисти продукти, отглеждани във фермата. Районът се гордее с местни специалитети от торлашката кухня, познати само тук:

Бел муж - Точна рецепта рядко някой може да ви даде, тъй като всеки си има някаква своя рецепта, своя тайна. Приготвя се от прясно краве или овче пълномаслено сирене, наричат го едnodневно – „от тензух“, както казват по този край и кукурузено брашно, т.е. царевично. Ястието е „царя“ на торлашката кухня, а в сръбския град Княжевац дори организират фестивал в негова чест.

Косачко кисело - друго ястие, което се приготвя само в Торлашко и само през лятото. По името му личи, че е предназначено за косачи. Уморените от коситбата мъже започвали обяда си с него. То не засища, но охлажда в жегите и възбужда апетита. Приготвя се от сухи чушки или печени и обелени зелени,

нарязана на ситно краставица, чесън и копър. Всичко това се залива със студена вода и се овкусява със сол, оцет и захар.

Компировицата е традиционна супа, която се приготвя от картофи, лук, домати, чушки. След като се сварят, продуктите леко се намачкват, а накрая се слага бучка сирене.

След супата следва основното ястие. То може да бъде чушки, “гнъетени” (както казват тук, или пълнени) с боб, или един от многото видове пържено. Лете пържено се прави с листата на млад праз лук, натрошено сирене и яйца. Зиме това пържено се прави с праз лук.

Торлашката наложена баница се приготвя от обги и плънка. Обгите са корите за баницата. Преди да се сложи плънката, те се запичат леко върху печка на дърва, а след това се редят в тава. Плънката може да бъде с яйца, сирене, лук и праз, и други.

Зелената лютеница се приготвя от счукани печени зелени домати (в Балкана домати са узрели в средата на август и затова торлашката кухня използва зелени), счукани печени зелени чушки, чесън, а овкусяването е със сол, оцет и захар.

Характерни са зелените подправки като джоджен, копър и магданоз, както и многото зеленчуци. Чесънът също е на почит. Нашата кухня е много лека, като някои ястия се приемат дори за диетични.

Проектът предвижда и открита постройка, в която ще бъдат презентирани местни обичаи и български традиции. Всеки посетител ще може да научи как се преде и багри вълна, как се плете и тъче на вертикален и хоризонтален стан, ще бъдат изложени вещи от бита на старите българи. Туристите ще могат сами да смелят жито, да си омесят и изпекат хляб. Ще имат възможност сами да издоят крава или коза и да се учат как се прави кисело мляко, сирене, масло, кашкавал.

III.3. Допълнителни услуги

Екипът ни залага на богатата гама от допълнителни услуги, с които да задържим туристите максимално дълго в еко селището, като им предложим наситена програма и незабравими преживявания. Ето и описание на услугите, от които ще могат да избират:

3.1. Фотолов

Стакевският Балкан е място, съхранило история и природа, непокътнато от човека, дом на редки местообитания на диви животни, птици и растения. Бивша погранична зона, то е изключително девствено и съхранено. Землището на селото попада в биосферен резерват и дивечовъдно стопанство, така че възможността да се срещнат диви животни е много голяма. За тези, които предпочитат фотоапарата пред оръжието, предлагаме **фотолов**. Очаквайте във фокуса ви да попаднат сърни, кошути, елени, диви свине, лисици, вълци, редки видове птици, зайци, а при по-голям късмет - мечка.

3.2. Конна езда по няколко маршрута в зависимостта от степента на подготовка на туристите:

Маршрут 1:

Обща дължина на маршрута: 13 км.

Ездата започва с 2 км. равен участък – горски път, който върви успоредно на река. Следва 1 км. изкачване, отвеждащо ни на възвишение, от което се открива панорамна гледка към цялата околност. След леко спускане през живописни местности, подходящо за езда в тръс и галоп, пресичаме Стакевска река и поемаме по десния ѝ бряг нагоре по макадамов път. Изкачването е около 3 км. със среден наклон. Преминавайки през вековни букови гори, пътят ни отвежда до Стакевски водопад в местността Бялата вода, който е обявен за природна забележителност. След още половин километър изкачване достигаме до мястото за почивка – просторна поляна пред сграда на бивш детски лагер в планината, където ще направим пикник с барбекю. Връщането обратно към село Стакевци е само спускане, като по част от маршрута ще използваме различни пътища.

Маршрут 2:

Обща дължина на маршрута: около 25 км.

Ден 1:

Началото на маршрута започва с 3 км. езда по макадамов път, успоредно на

Стакевска река, с леко изкачване нагоре. През следващите 5км. ще се спускаме и изкачваме през ливади, широколистни и иглолистни гори, ще преминаваме през планински потоци и ще се наслаждаваме на откриващите се панорамни гледки. Следва преминаване през вековни дъбови, букови и смърчови гори, след което около 2 км. много стръмно изкачване по стар военен път, където може да се наложи конете да бъдат водени. Пристигаме на билото на Стара планина, на държавната граница на България със Сърбия, с което слагаме края на ездата за деня. Това е и мястото, където ще пренощуваме. Започваме подготовка и организация на бивака – разпъване на палатки, палене на огън и приготвяне на вечеря.

Ден 2:

След закуска се отправяме на 7-8-километрова разходка по билото на планината, където се разкрива неповторима гледка към България и Сърбия. Яздейки по граничната бразда, ще посетим паметник, построен в началото на 20 век в чест на първите български граничари, загинали на българска държавна граница. След това поемаме обратно към село Стакевци.

Маршрут 3:

Обща дължина на маршрута: 13 км.

Преходът започва с 2,5 км. езда по равен участък - горски път, успореден на река. Следва изкачване през борови гори и ливади и около километър стръмно спускане през дъбови и букови гори, последвано от езда покрай реката. Ще направим почивка за пикник с барбекю на брега на реката, в заслон на

местната ловна дружинка. След още 2 км. езда се прибираме в селото.

Маршрут 4: (най-лек)

Обща дължина на маршрута: 8 км.

Маршрутът е подходящ за езда в галоп, тъй като в почти цялата си част се ядзи през ливади и денивелацията е съвсем малка. Това позволява свободно да се насладим на живописните пейзажи, които Стакевският Балкан разкрива пред нас. По средата на маршрута ще направим пикник с барбекю в подножието на връх Белинска глама.

Същите турове могат да бъдат предложени и в **пешеходен вариант**.

3.2. Белоградчишки скали и пещера Магура

Не можем да пропуснем предложение за **посещение на Белоградчишките скали и пещера Магура** - най-популярните забележителности в областта, които привличат най-голям брой туристи от България и чужбина.

Белоградчишките скали започнали образуването си преди около 230 млн. години (в края на палеозойската ера). По-късно те били залети от море, на дъното на което се отлагали довлечените от реките пясък, чакъл и глина. С течение на времето тези материали били свързани и така се получили конгломерати и пясъчници, които придобили червеникав оттенък. Много от скалите имат фантастични форми и са включени в интересни легенди. Те често са наричани на хора или предмети, на които приличат или напомнят. В пясъчника и варовика се образували и над 100 пещери, богати на красиви образувания, пропасти, пещери и интересна фауна. Най-известната сред пещерите е Магура (с дължина над 2 500 м). Тук се намират единствените открити в България пещерни рисунки от няколко исторически епохи, както и

кости от пещерна мечка, пещерна хиена и др. Магурата е най-значимата за прилепите пещера в цяла Северозападна България. Целогодишно се обитава от общо 8 вида, всички приоритетни за опазване в цяла Европа. Най-голямото по площ вътрешно езеро в България се намира в непосредствена близост до пещерата – Рабишкото езеро. В разклонение на пещерата се произвежда пенливо вино поради идеалните за това условия – много близки до тези в областта Шампания. [20]

3.4. “Белоградчишките загадки”

За по-любознателните туристи можем да предложим приключение, наречено “Белоградчишките загадки”. То разкрива факти за района, непознати досега:

Добавете нова глава към историята на Вашите приключения, като се запознаете с **неразкритите загадки на Белоградчик и Скалите**. Предоставяме ви възможност да обогатите познанията си с посещение на няколко уникални обекта в компанията на водач, който ще ви разкрие част от техните тайни.

МАРШРУТ 1

Петроглифът от Белоградчик

Представява изсечени в скалите древни изображения, включващи геометрични фигури и знаци. За разчитането им са използвани знания, добити при изследването на рисунките от пещера Магура. Посещението отнема около час.

"Гръбите" в местността Планиница

След посещението на Петроглифа с приятна разходка попадате в древен свят на вкаменели метални детайли, чиято възраст е около 230 милиона години (преди да се появят динозаврите). Те са разположени в скални блокове от бял пясъчник, които в древността са били една монолитна скала. С течение на времето тя се е разрушила и в следствие на това са станали видими стотиците

метални листове, плочи и тръби с удивително правилна форма и в сложна връзка помежду си. Имате възможност да откриете за себе си дали това е само игра на природата или са останки от древни съоръжения. Посещението на тръбите може да има продължителност от два до пет-шест часа. Мястото е обширно и има чудесни места за отдих, както и възможност за пикник.

Пещера "Лепеница" се намира на два километра южно от Петроглифа и вероятно е свързана с него. Как? Петроглифът свидетелства за големите познания за космоса, които са имали хората от района в древността, а от "Лепеница" могат да се правят наблюдения на движението на слънцето и на нощното небе. Преходът до нея е по екопътека сред красивата белоградчишка природа. Склонните да направят разходката си малко по-дълга ще бъдат заведени от водача до скалните групи точно срещу пещерата, които крият още много тайни. Разходката до "Лепеница" с връщане отнема около три-четири часа.

МАРШРУТ 2

Кръгът-загадъчен феномен над с.Върбово

Ако търсите мистичното, необяснимото и надчовешкото познание, то Кръгът е феномен, който трябва да опознаете лично. Намира се на варовиково възвишение над с.Върбово. Едната му половина е в гората, а другата в тревиста площ. Очертанията му са изключително правилни. В гората периферията му е очертана от липсващи дървета, а в тревистата част от дървета и храсти. Формата му като цяло е подобна на буквата Ф и е точно копие на една от рисунките в пещера Магура, която е от най-важните. Целият Белоградчишки разлом има същата форма и центровете на двете фигури съвпадат. До Кръга се стига през местността "Градище", за която се предполага, че е била римско укрепление, но на място ще забележите, че предназначението му може да е било и друго. Маршрутът тръгва от изправена плоча в подножието на възвишението. Следва 30-40 минутно изкачване. От "Градището" следват още десетина минути път до "Портата". От нея започва половин часов преход до Кръга. Маршрутът е тежък

физически, но е напълно преодолим за малко тренирани посетители.

Малки печ-пещерата храм на Хекате се намира на същото възвишение, на около два километра на запад от Кръга. Преди няколко години френски археолози провеждат разкопки в нея. Намират древен олтар и го възстановяват. Малки печ е с триъгълен свод, което е нетипично за пещерите. Такива сводове са имали само пещерите, които в древността са използвани за светилища на Хекате-покровителката на тайните знания. С помощта на вашия водач ще откриете интересни връзки между изображения на 12 000 години, древни пещерни светилища и огромни геоглифи. Изкачването до пещерата е физически тежко, но напълно възможно за физически здрав човек. Според групата то може да отнеме час и половина до три часа. Целият преход е четири до шест часа.

МАРШРУТ 3

Голям кръг

Това е целодневен преход по варовиковото възвишение. Тръгва се от изправената плоча и се върви успоредно на възвишението. При нужния дол започва изкачване към Малки печ. След него се продължава към Градището. От него към Портата, Кръга и Асфалта. Това е голям преход, с който се описва кръг по посока на часовниковата стрелка и се посещават всички интересни обекти на възвишението. Изпълнението му изисква значителна физическа издръжливост.

3.5. Спелеоложки туризъм

Списъкът на допълнителните услуги се допълва с посещението на **пещера Козарника и пещера Венеца**, разположени на около 30 км. От с. Стакевци.

Козарника се намира в района на Белоградчик. Тя е малка пещера - дължината ѝ е около 200 м, но е един от най-важните праисторически обекти в България и Европа. Изследва се без прекъсване от 1998 г. до днес от българо-френска експедиция, ръководена от българския археолог Николай

Сираков и французина Жан-Люк Гуадели. Находките в Козарника са най-ранните следи от човешко присъствие в Европа и показват, че заселването на европейския континент започва вероятно на Балканите. Пещерата е обитавана през средния палеолит, но най-голямо значение имат най-долните пластове. Те са датирани на възраст от преди 1,4 милиона години. В тях е открит зъб на представител на рода Номо, може би *Nomo erectus*. Ако датировката е коректна, това би било най-старото сведение за присъствие на хора в Европа. [21]

Туристическият маршрут в пещера Венеца преминава през 4 зали, а 5-тата може да се наблюдава от малка площадка в 4-та зала. Пещерата е много богата на типичните пещерни образувания – сталактити, сталагмити и сталактони. В нея се намира и най-големият сталактон в България с обиколка от 25 метра. Пещерата изобилства от камъка оникс. Уникалното за пещерата образувание са колониите от корали, подобни на морските. Друго нетипично пещерно, но много красиво образувание, което може да се види в пещера Венеца са кристалите. В допълнение на цялото това естествено богатство, пещера Венеца е уникално осветена – образуванията в залите са осветени в различни цветове, като някои от цветовете се сменят периодично. Истинско изкуство. Разходката в пещерата трае около половин час в зависимост от големината на групата. [22]

3.6. Курсове по тъкане

Туристите ще могат да присъстват и на **курсове по тъкане на вертикален стан** с професионален учител, завършил чипровската школа.

По време на нашия курс ще се запознаете с устройството и начина на работа с вертикален стан, основните материали, използвани в Чипровските Килими - вълна и памук, боядисването на преждата с естествени бои, инструменти в килимарството и техники на тъкане, исторически факти за появата на килимарството и др.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

-Резултатите от проучването показват наличието на множество пазарни възможности за развитие на екотуризъм и други форми на алтернативно туристическо предлагане както в България, така и в зоната на с. Стакевци, община Белоградчик.

-Проектът за изграждане на еко селище предвижда положителен резултат, като може да бъде предпоставка за цялостното развитие на екотуризма в Северозападна България.

-Необходимо за това, обаче, е мястото за настаняване и пакетът от допълнителни услуги да бъдат популяризирани и достъпни за повече туристи.

-Нужни са съвременни подходи в популяризирането на локациите чрез уеб сайтове и платформи, отразяващи по привлекателен начин предложенията и предлагащи обратна връзка от клиентите.

В заключение бих искала да подчертая нуждата от коопериране на малките и средни предприятия в страната, региона и общините с еко селищата за общо брендиране и участие в изложения и туристически мероприятия в бъдеще. За тази цел е нужна и подкрепата на местните власти и компетентните държавни институции.

Използвана литература:

- [1] http://glinata.dir.bg/_files/5279429.pdf
- [2] “Екоселищата - между мечтата и реалността”; статия на арх. Георги Георгиев
- [3] http://glinata.dir.bg/_files/5279450.pdf
- [4] Единен център за иновации на БАН и Фондация ГИС – Трансфер Център; Семинар „Устойчива градска среда и качество на живот – предпоставка за умни градове“; 05.12.2014 г.
- [5] <https://bg.wikipedia.org/wiki/>
- [6] <https://media.newage.bg/любопитно-еко-селища>
- [7] <https://naturalmaterials.wordpress.com/>
- [8] <http://ekoselishta.koren.bg>
- [9] <http://www.omaya.bg/>
- [10] <https://www.azareiya.com/bg/azareiya.html>
- [11] Източник: Министерство на економиката и енергетиката, Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030
- [12] <http://www.asem-bg.org>

- [13] http://glinata.dir.bg/_wm/library/item.php?did=412442&df=8&dflid=3
- [14] <http://www.asem-bg.org/как-сградите-ни-влият>
- [15] Източник: Министерство на икономиката и енергетиката, Стратегия за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030
- [16] <http://geography.bg/images/dokladi>
- [17] <http://back2nature.rocks/>
- [18] <https://greentech.bg/archives/64594>
- [19] Строителство с естествени материали арх. Георги Ст. Георгиев, 2015г.
- [20] <http://www.bulgariatravel.org/article/details/32>
- [21] http://www.nasamnatam.com/statia/Peshterata_Kozarnika_izkliuchitelna_praistoric_heska_nahodka_za_Bylgariia_i_Evropa-2260.html

[22] <https://drumivdumi.com/>